National Library 56253
Gen. Acquisitions Section
Ottawa, Ont.
K1A ON4
APR 6 1978

Second class mail registration number — 1089.

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 23 (2466) XXVII aastakäik | Teisipäeval, 28. märtsil 1978 — Tuesday, March 28, 1978 | Üksiknumbri hind 35 senti

Begini vahekorrad Washingtoniga jahenevad

Liitunud Rahvaste Organisatsiooni rahujõud Liibanonis

WASHINGTON — Ühendriikide ja Iisraeli vahekorrad on muutunud väga jahedaiks pärast seda kui peaminister Begini ja president Carteri vahelised läbirääkimised Washingtonis ei andnud loodetud tulemusi. Begin ei olnud valmis rahu huvides tegema okupeeritud aladel araablastele järelandmisi, kuna Iisrael ei taha likvideerida oma asundusi, mis on rajatud okupeeritud Jordani jõe läänekaldale ja teistele vallutatud aladele.

Ühendriikide välisminister Vance mainis, et läbirääkimised Kesk-Idas püsiva rahu saavutamiseks jäävad nii kauaks paratamatult seisma kuni Iisrael muudab oma raingeid seisukohti.

Ühendriigid on esitanud Iisraelile terve rea kompromissettepanekuid okupeeritud alade probleemide lahendamiseks, kuid Begin peab neid piirkondi ajalooliselt juutidele kuulunud aladeks ning ei taha nendest loobuda.

Vahepeal on Iisraeli sõjaväeüksused lõpetanud oma hävitustöö Liibanoni piiriäärsetes rajoonides ning sõjategevuse piirkonda on hakanud saabuma Liitunud Rahvaste Organisatsiooni rahuüksuste koosseisus iraani, rootsi ja prantsuse sõdurid.

Iisraeli lennuvägi ja kahurvägi on teinud selles piirkonnas tohutut hävitustööd, kuna terved asulad on purustatud ja maatasa tehtud.

Liitunud Rahvaste Organisatsiooni sildi all Liibanoni—Iisraeli piirile saabunud sõdurid peavad seda oma raskemaks ülesandeks, kuna Palestiina Vabastamise Organisatsiooni sõdurid ei ole sellest piirkonnast lahkunud ning ähvardavad oma võitlustegevust Iisraeli vastu jatkata.

Liitunud Rahvaste Organisatsiooni sõjajõudude peakorter kavatsetakse rajada Tüürose linna, mis on saanud Iisraeli õhurünnakute tulemusena tunduvalt kannatada.

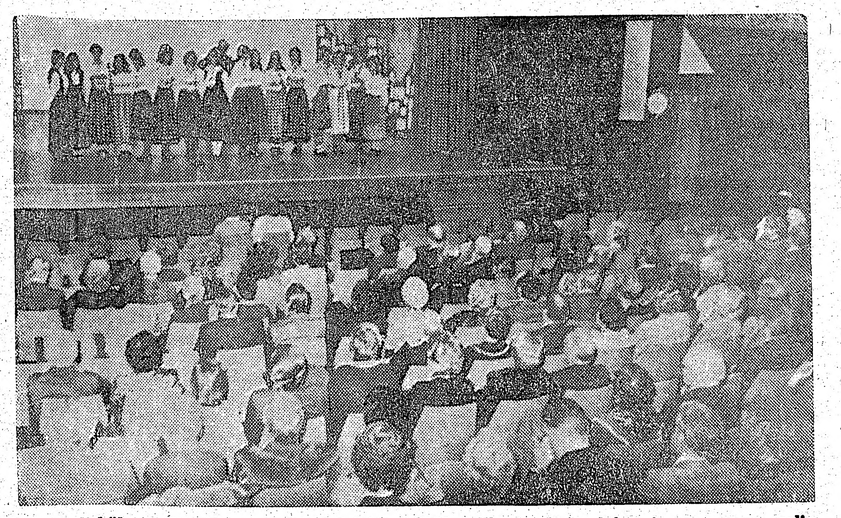

Montreali külastas Hamiltoni „Helletajate" koor O. Kopvillemi juhatusel ja sai suure menu osaliseks. Pildil näeme koori esinemas rohkearvulisele kuulajaskonnale. Foto: E. Sügise

Eesti Kunstide Keskus plaanitseb uue maja ostmist

Eesti Kunstide Keskuse president Stella Kerson mainib, et katsed Torontos oma kunstimuuseumi ostmiseks pole Kanada kirjaniku maja ostmisest loobumisega lõppenud. Vahepeal on peetud kaks koosolekut. Ühel neist tehti plaan oma uue maja ehitamiseks, mis vastaks kunstimuuseumi nõudeile ja läheks maksma 700.000 dollarit. Teine plaan on osta Toronto all-linnas King St. müügil olev viiekorruseline ehitus, kus kolm alumist korrust ostaks tuntud muusikaäri omanik Remeney ja ülejäänud kaks korrust jääksid Eesti Kunstimuuseumile. Mõlemal korrusel on 4500 ruutjalga. Maja on müügil 700.000 dollari eest, kuid pakkumine kavatsetakse teha tunduvalt madalam. Maja asub uue kavatsetava kontserthoone vastas...

Iisraeli valitsuse toetus Beginile

JERUUSALEMM — Iisraeli valitsus andis oma üksmeelse toetuse peaminister Beginile seoses tema külaskäiguga Washingtoni, mis lõppes teatavasti Kesk-Ida küsimuste lahendamiseks kokkulepet saavutamata. Iisrael ei ole valmis muutma oma poliitikat okupeeritud alade suhtes ning kavatseb Jordani läänekaldal elavatele araablastele anda ainult piiratud ulatuses omavalitsuse, kuna kogu vallutatud ala jääks Iisraeli ülemvalitsuse alla.

Toetusi mitmekultuuri üritustele

OTTAWA — Kanada mitmekultuuri minister Norman Cafik tegi möödunud teisipäeval parlamendis teatavaks, et valitsus kulutab järgmise viie aasta jooksul mitmekultuurilisusele 50 miljonit dollarit — see tähendab 10 miljonit dollarit aastas. Sellele lisaks antakse käesoleval aastal mitmekultuuri programmide läbiviimiseks 2,5 miljonit dollarit ning 2,4 miljonit dollarit reserveeritakse sellistele kultuurilistele institutsioonidele nagu seda on National Museum of Man, National Film Board, National Library ja Public Archives mitmekultuuriliste projektide teostamiseks. Konservatiivide partei ridadest mainiti, et see summa on väga väike kui arvestada seda, et etnilised grupid moodustavad ühe kolmandiku Kanada elanikkonnast. Ühtlasi mainiti, et mitmekultuurilisusele määratud summad tehakse teatavaks just enne föderaalvalimisi, millega valitsus kavatseb mõjutada etnilisi gruppe dollaritega, mis on võetud nende endi poolt maksetud maksudest.

Mööd unud nädalal ilmus suur-reede püha tõttu ainult üks „Vaba Eestlase" number, mis saadeti välja esmaspäeval, 20. märtsil, ja kandis teisipäeva 21. märtsi kuupäeva. Käesoleval nädalal jatkub „Vaba Eestlase" ilmumine normaalselt kaks korda nädalas.

NOORTE-AASTA PIDUSTUSED

8. APRILLIL 1978 EESTI MAJAS

Teatrietendus O. Luts'u „Kevade" kell 18.00. Noortepidu kireva eeskavaga kell 20.00. Tantsuks noorteorkester „Orpheus". Einelaud. Pääse: $4.00 18 a. ja alla $2.00. Müügil kooliõhtutel ja laup. homm. 10—12.30 Eesti Majas, neljap. õ. Keele tän. koolimajas, õpilastelt ja Abistamiskomitees

T.E.S. TÄIENDUSKOOLID

Etnilised toimetajad Ottawas konverentsil

Mitmekultuuri, immigratsiooni ja muud küsimused arutusel — Viis ministrit esinesid ettekannetega etniliste ajalehtede toimetajatele

Kanada mitmekultuuri ministri Norm Cafiku ja immigratsiooniministri Bud Culleni initsiatiivil toimus möödunud teisipäeval ja kolmapäeval Ottawas Skyline hotelli International Ballroomis etniliste ajalehtede toimetajate konverents, millest osa võtma oli kutsutud ka „Vaba Eestlase" peatoimetaja K. Arro. Konverentsist võttis osa umbes 160 toimetajat üle kogu Kanada, kelledele kõnedega esinesid riigisekretär John Roberts, immigratsiooniminister Bud Cullen, õigusminister Ronald Basford, mitmekultuuriminister Norm Cafik ja föderaalvalitsuse ning provintside vaheliste küsimuste minister Marc Lalonde, kellede ettekannetele lisandusid veel minis teeriumide juhtivate isikute ja osakonnajuhatajate kõned.

Konverentsi peamiseks mõtteks oli tutvustada etniliste ajalehtede toimetajaid Kanada uue immigratsiooniseadusega, Kanada kodakondsuse küsimustega, inimõigus-te seadusega ja mitmekultuuri rakendamise probleemidega.

Tingituna paljude põhiliste probleemide ja küsimuste üksikasjalisest käsitamisest ning igale ettekandele järgnenud läbirääkimiste ning küsimuste-vastuste perioodist, oli konverentsi kava võrdlemisi tihe ja ülekoormatud

ning ei jätnud kahe päeva jooksul osavõtjatele ühtegi vaba minutit.

Immigratsiooniminister Bud Cullen mainis konverentsil, et selle korraldamise algatus ei tulnud vastavatelt ministritelt vaid immigratsiooni ja mitmekultuuri küsimuste ekspertidelt, kes pidasid vajalikuks uute seaduste ja algatuste selgitamist etniliste ajalehtede toimetajatele,

kuna nendel on oma publikatsioonide kaudu laialdased ja tihedad sidemed paljude rahvusgruppidega.

Samal ajal taheti etniliste ajalehtede toimetajate kaudu kuulata rahva arvamisi ja seisukohti paljudes praegu päevakorral olevates küsimustes, kuna valitsus peab väga oluliseks rahvaga kontakti hoidamist võimalikult laialdasel pinnal.

Kui konverentsi esimene päev oli pühendatud immigratsiooni ja kodakondsuse küsimustele, siis teisel päeval käsitati Kanada inimõiguste seadust, Kanada ühtsuse säilitamise ja mitmekultuuri probleeme,

milledele lisaks mitmekultuuri minister Norman Cafik kirjeldas elavalt oma reisi Kanada esindajana Belgradis toimunud Helsingi kokkulepete täitmise analüüsimise konverentsile

ning oma kokkusaamist N. Liidu peadelegaadi J. Vorontsoviga.

Konverentsi töö üksikasjade juures peatub „Vaba Eestlane" oma järgmistes väljaannetes.

Noorte-Aasta jumalateenistus

pühapäeval, 2. aprillil kell 10 hommikul Vana Andrese kirikus. Teenivad õpetajad Andres Taul ja Tõnis Nõmmik. Orelil Jaak Kivik. Kaastegevad: Toronto vanemgaidide koor, Lauluansambel „Säde" grupp, Roy Madalvee.

Pärast jumalateenistust on kiriku kõrvalruumes kohvilaud kaetud gaidlipkondade „Põhjala Tütred" ja „Rajaleidjad" vanemgaidide poolt.

EESTI GAIDIDE MALEV KANADAS
EESTI SKAUTIDE MALEV KANADAS

TORONTO SOOME MEESLAULJAD

korraldavad

KEVADMATINEE

Stephen Leacock Collegiate saalis, 2450 Birchmount Rd. Scarboro (põhjapool Sheppard avenüüd)
laupäeval, 15. aprillil 1978 kell 7 õhtul

Esinevad

TORONTON MIESLAULAJAT
Juhatab Veikko Nuppola
DURHAM YOUTH ACCORDION ORCHESTRA
Juhatab miss Janet Butler
STEPHEN LEACOCK MODERN JAZZ DANCERS
Juhatab miss Mary Coppello

Pääsmed saadaval soome äridest ja Toronton Mieslaulajate liikmeilt, samuti kohapeal. Hind $3.00

KÕIK EESTLASED TERE TULEMAST!

Hamiltoni Eesti Seltsi Segakoori ja Hamiltoni Helletajate

KEVADBALL

8. aprillil 1978. a. Holiday Inn'i Ballisaalis,
Guelph Line & Queen E. West Burlingtonis
Kogunemine kell 6.30 õhtul
Eeskava algus kel 7.30, järgneb õhtusöök.

Laudade etettellimine: V. Tali tel. 628-8801, T. Eichenbaum tel. 523-7655, hiljemalt 2. aprilliks.

Timmas

UUED TÖÖD

3.—15. aprillini 1978
Avamine esmaspäeval, 3. apr. kell 8—10 õ. Merton Galery's
68 Merton St. Toronto, tel. (416) 481-1986
Galerii ajad: esmaspäevast laupäevani kell 9.30—5.30
pühapäeval, 9. apr. kell 2—5 p.l.

Pühapäeval, 2. apr. Eesti Maja suures saalis kell 2
esitab portretist HILDA LEPNI sissejuhatuseks moenäitusele

MAALISID LASTEST

Selgitav sõnavõtt kunstiajalcolaselt MALL PUHM'lt.

Alaline tööde tellimine tel. 222-2493.

EESTI INVALIIDE TOETAVA NAISRINGI, TORONTOS

LOTERII

JA KÄSITÖÖDE MÜÜK KOHVILAUAGA

pühapäeval, 2. aprillil 1978 kell 12.00
Toronto Eesti Maja keskmises saalis

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VALJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St Torontos.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $30.—, poolaastas $16.— ja veerandaastas $9.—, kiripostiga aastas $48.—, poolaastas $25.50 ja veerandaastas $13.50.

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $32.—, poolaastas $17.— ja veerandaastas $9.50. Kiripostiga USA-s: aastas $53.—, poolaastas $27.50 ja veerandaastas $15.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $62.—, poolaastas $31.50 ja veerandaastas $16.50

Aadressi muudatus 30 c. — Üksiknumbri hind 35 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher, Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto 3, Ont. M6J 2H2

Optimistid ja pessimistid

Äsja toimunud Eesti Vabariigi loomise 60. aastapäeval korraldasid eestlased kõigis vaba maailma suuremates eestlaste keskustes aktuseid ja meie rahvusgrupi juhtivad isikud pidasid kõnesid, milledes räägiti minevikust, olevikust ja tulevikust. Minevikust ja olevikust on teadagi lihtne ja kerge rääkida, kuna meil on kasutada silmaga nähtavad ja käega katsutavad faktid. Tuleviku ennustamine on seevastu aga tunduvalt raskem ja komplitseeritum, kuna vastutustundelisele kõnelejale ei piisa „Kalevipoja" tsiteerimisest ja mõne läänerlikide riigimehe valimiseelsest sõnavõtust suurte järelduste tegemiseks, vaid ta püüab oma kõne ja ennustused üles ehitada maailma praeguse välispoliitilise olukorra analüüsimisele ning idas ja läänes praegu valitsevate seisukohtade ja hoiakute vaatlemisele.

Sellest kahepalgelisest tuleviku ennustustele lähenemisest oli ka kõnesid põhiliselt kahesuguseid — optimistlikke ja pessimistliku alatooniga. Optimistid püüdsid suuri järeldusi teha Eesti Vabariigile jatkuvalt antud tunnustusest läänerlikides ja Ühendriikide president Carteri inimõiguse rakendamise poliitikast, kuna pessimistid suhtusid tuleviku väljavaadetesse üldiselt ettevaatliku kriitikaga ja leidsid, et praegu ei ole näha kindlaid tunnusmärke, mis laseksid oletada et Balti riikide küsimus kuidagi Liitunud Rahvaste organisatsioonis või mõnel tähtsal rahvusvahelisel konverentsil esile kerkib, kuid sellele vaatamata peame lootma ja oma võitlust jätkama.

Pessimistide lähenemine praegusele olukorrale ja Eesti vabanemise väljavaadetele on kahtlemata realistlikum ja faktilistele olukordadele vastavam. Viimased maailma poliitilised sündmused kinnitavad, et kommunism on praegu maailmas kõigil rinnetel pealetungil ning demokraatlik läänemaailm on surutud kaitsepositsioonidele. Kesk-Ida sündmused, õliprobleemid, N. Liidu, Kuuba ja teiste kommunistlikkude riikide kontsentreeritud ideoloogiline ja relvastatatud pealetung Aafrikas, kommunistlikkude parteide jõudude kasvamine ja punaste terrorijõukude üha laienev tegevus Lääne-Euroopas, N. Liidu palavlik relvastumine, mille varjus on raske sõlmida uut strateegiliste tuumarelvade piiramise kokkulepet ja paljud teised küsimused on viinud maailma välispoliitilise olukorra sellisesse faasi, kus läänerlikide poliitikud ja riigimehed peavad valmis olema igal hetkel N. Liidu ja tema liitlaste uuele aktsioonile vastu astumiseks ja sellele elimineerimisvõimaluste leidmiseks.

Selles olukorras oli ka loomulik, et Belgradis toimunud Euroopa koostöö- ja julgeolekukonverents ei andnud loodetud tulemusi ja lõppes järjekordsete järelandmistega venelastele. See olukord on ka ilmselt mõjutanud Ühendriikide president Carterit taanduma oma esialgsetest energilisest inimõiguste rakendamise poliitikast N. Liidus ja leppima ainult kaudsete vihjetega inimõiguste rikkumisele laiemas kaares kõigis maailmanurkades.

Kes tahab sellises olukorras akuutselt üles tõsta Balti riikide küsimust? Kes riskeerib uue tüliõuna toomist lauale kui neid on juba niigi üleliia palju? Kellel läänemaailmas on nii palju julgust ja moraalseid tõekspidamisi, et ta hakkab aegade sambla alla välja koorima juba peagu unustuse hõlma vajunud iseseisvaid Balti riike? Praeguste väljavaadete ja praeguse maailma välispoliitilise olukorra juures mitte keegi. Meie peame kahjuks konstateerima, et äsja lõppenud Belgradi konverentsil rääkisid mõned läänerlikide esindajad küll tagasihoidlikult inimõigustest, kuid keegi ei söandanud või ei julgenud üles tõsta rahvaste enesemääramise õiguse küsimust, mis samuti on Helsingi kokkulepetes sõnaselgelt määritletud.

Selline on kahjuks Eesti Vabariigi loomise 60. aastapäeval olukord. Kuid see pealtnäha lootusetu õhkkond ei tähenda kaugelti veel seda, et meie peaksime oma võitlusest loobuma. Just vastupidi: meie peame oma pingutusi Eesti rahva päästmiseks ja Eesti iseseisvuse taastamiseks veelgi suurendama ja seniste aktivistidega peavad liituma uued noored ja värsked jõud. Kui täna on taevas pilves, siis ei tähenda see veel seda, et homme ei paista päike. Meie ja paljude teiste rahvaste ajalugu näitab, et ainult energilise tegutsemisega ja oma rahva huvide eest võitlemisega on võimalik saavutada kõige kõrgemaid rahvuslikke eesmärke. Kui meie nende juhtmõtete järele käime, siis oleme ettevalmistatud momendiks, kus türannia variseb. Ja see moment tuleb varem või hiljem kuna ükski türannia maailmas ei ole jäänud jäädavalt püsima.

K.A.

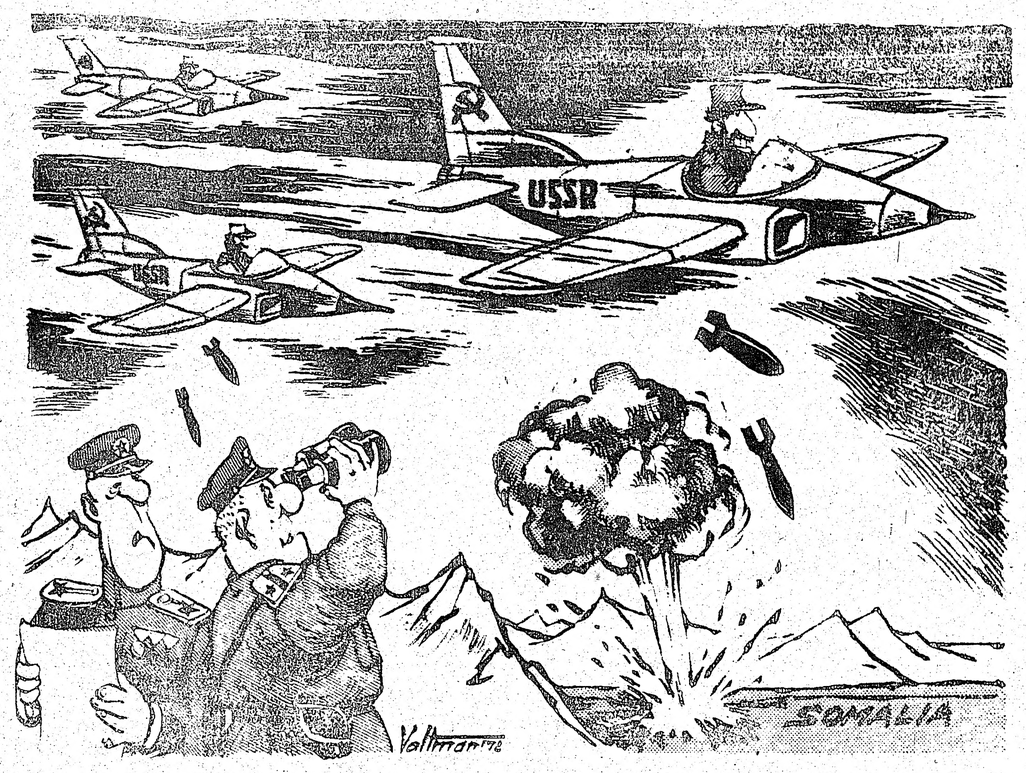

Palju juttu, vähe vilja - või siiski...

Kanada senaator A. Thompsoni pilk Belgradi konverentsile

Belgradi konverents (või kokkutulek, nagu teda tagasihoidlikult nimetatakse) on viimaks lõppenud, kuid tulemused ei ole mitte just eriti rõõmustavad, kui tulemustest üldse rääkida saab. Konverentsi lõpppäevadel viibisid seal Kanada delegatsiooni esindajatena riigi ja mitmekultuuri minister A. Cafik ja senaator A. E. Thompson, kelledel oli võimalik viimastel koosolekutel ja kokkusaamistel sõna võtta ja kriitilisi seisukohti esitada, mis võiksid ehk tulevasele arenguprotsessile siiski avaldada teatud mõju.

Nagu senaator Thompson meile kirjutab, oli ta meelega valinud oma aja osavõtuks konverentsist Kanada delegaadina selle lõpupäevadel, et saada täielikku ülevaadet diskussioonide tulemustest. Ta märgib, et Kanada delegatsioon on olnud pidevalt aktiivne.

Juba alates oktoobrist on Kanada esindajad tugevalt rõhutanud humanitaarseid ja inimõiguste küsimusi.

Vaatamata Ida-Euroopa riikide delegatsioonide kriitikale, on kanadalased jäänud kindlalt oma seisukohale, et inimõigusi ja humanitaarseid küsimusi tuleb käsitada kui olulisi momente, vastavalt Helsingi lõpuaktile (Final Act).

Kanada seisukohad esitas lõpukoosolekul minister A. Cafik kui välisministri Don Jamiesoni eriesindaja. Tema kõne kinnitas veel kord ja rõhutas tugevalt Kanada delegatsiooni seisukohta, mis oli avaldunud konverentsi kestvuse jookul.

Teiste lääne delegatsioonide esindajad suhtusid ettekandesse väga tunnustavalt ja ühe erapooletu riigi esindaja läks isegi nii kaugele, et nimetas seda koosoleku parimaks kõneks.

Cafikul oli eraviisilisi kokkusaamisi ja läbirääkimisi teiste riikide delegaatidega. Huvitavam meile on nendest tema kokkusaamine N. Vene delegaatidega. Kanada minister selgitas Nõukogude saadikule Vorontsovile, miks ta on võtnud sellise tugeva seisukoha inimõiguste küsimuses (vastavalt oma mandaadile), tuues näitena N. Liidu võimude käitumist dissidendi Anatoli Shtsharanski puhul.

Kanadalased leiavad, et inimõiguste küsimus ületab riikide piirid ja nende rikkumine on tõsiseks mureks kõikjal.

Minister käsitas pikalt Kanada valitsuse muret ka kõikide teiste N. Liidu dissidentide pärast ja esitas Kanada ettepaneku lasta Shtsharanskil Kanadasse tulla kui immigranti. Minister väitis, et ta ei saa aru, miks venelased kangekaelselt keelduvad oma riigi piiridest välja laskmast inimesi, kes tahaksid lahkuda ja kes on vastuvõetavad teistes riikides. Shtsharanski juhtumil peaksid tema eelseisval kohtuprotsessil viibima ka teiste maade vaatlejad. Vorontsovi vastus sellele oli (nagu me juba teame), et Shtsharanski vastu on tõstetud süüdistus spioneerimises CIA kasuks, milline süüdistus olevat dokumenteeritud.

Tema isiklikult on arvamisel, et välisvaatlejad võiksid kohtuprotsessil viibida.

Kui vene saadik küsis, miks Lääs osutab N. Liidu tühiskonna üle ainult selle mõne tüksiku dissidendi järele, siis tähendas Kanada minister, et kui neid dissidente on nii vähe, neid võiks ju lasta lahkuda...

Minister Cafik tõstis üles ka Balti riikide küsimuse, tähendades, et Balti riikide kodanikkudele teeb muret perekondade ühendamise küsimus, liiklusvabaduse piiratus ja inimõiguste küsimus üldiselt.

Vorontsov tähendas mõttevahetuse käigus, et Lääs, kaasaarvatud Kanada, on tema arvates rikkunud ära Belgradi konverentsi tulemused sellega, et ta on püüdnud siduda liiga tihedalt inimõiguste ja inimkontaktide küsimust. Inimõigused tekitavad Nõuk. Liidule põhilisi konstitutsioonilisi probleeme, kuna inimkontaktide küsimused on rohkem administratiivse praktika ala. Nii suures riigis nii laialdaste aladega nagu Nõuk. Liit on raskusi kommunikatsiooniga keskuste ja kaugemate alade vahel.

Ta püüdis väita, et Helsingi konverentsist alates olevat asjad paranenud ja see paranemine jätkuvat.

N. Liidule tulevat anda aega ja teda ei tule mitte panna inimõiguste küsimuse avaliku surve alla, et kiirustada muudatusi.

Ta lisas juurde, et Madriidi kokkutuleku ajaks läänerlikid, nende hulgas ka Kanada, lepivad kindlasti rohkem N. Liidu praktikaga, sest järgneva paari aasta jooksul tuleb N. Liidus mitmekülgsele kaalumisele, kuidas leida abinõusid olukorra parandamiseks. Kuid ta hoiatas ühtlasi, et kuni selle ajani Lääs peaks olema ettevaatlik oma kampaanias inimõiguste küsimuses sel kujul, nagu see toimus Belgradis...

Minister Cafikul oli kokkusaamine ja mõtetevahetus ka Tshehhi saadiku Dvorak'iga, mis huvitab kahtlemata arvukaid tshehhi pagulasi. Samuti sai ta kokku ka Poola ja Ungari esindajatega pikemateks arutlusteks.

Nagu meile saadetud materjalidest nähtub, on Kanada delegatsiooni liikmed üldiselt olnud hästi ettevalmistatud üleskerkinud küsimustes, eriti N. Liitu puudutavas osas ja tema aktsioonides. Kanadal on olnud läänerlikidega, kaasaarvatud ka Ühendriigid, tihe koostöö ja omavaheline hea kontakt. Kuid konverentsi tulemused ei avaldu mitte ainult avalikkudel koosolekutel, vaid ka eraviisilistel kokkusaamistel, mis on andnud võimalusi kasulikkudeks mõjutamisteks ja koostööks mitmes küsimuses vastavalt Kanada tugevale hoiakule N. Liidu suhtes.

Kuigi konverentsi töötulemused näivad tühised meie arusaamise järele, on omavahelistel kontaktidel ja mõjutustel Kanada esindajate arvates kaugemale ulatav tähtsus.

A. Thompson märgib oma informatsioonis lisaks, et Kanada ja teised läänerlikid on korduvalt kriipsutanud alla, et n.n. Lõplikku Akti (Final Act) ei saa tõlgendada selliselt, nagu oleksid pärastsõjaaegsed piirid Euroopas kindlaks määratud ja lahendatud. Akt ütleb selgesõnaliselt, et riigipiire võib muuta ainult vastavalt rahvusvahelisele õigusele rahulikkude abinõudega ja kokkuleppel.

Senaator Thompson tähendab veel lõppeks, et kui kaks aastat tagasi Kanada Helsingi konverentsi lõplikule aktile alla kirjutas, oli ta skeptiline selle positiivsete saavutuste suhtes. Kuid nüüd on ta arvamisel, et sellised kokkusaamised, nagu see toimus nüüd Belgradis, on siiski pinnaks, kus saab küsimusi põhjalikult diskuteerida ja ka teatud määral mõju avaldada kasulikuks kooperatsiooniks. Pikkade läbirääkimiste tulemusena, mis viis Helsingi aktini, oli Kanada koos lääne mitmete erapooletute riikidega edukas selles, et ta sai rõhutada rahva vabama liikumise vajadust väljaspoole oma riigi piire, vabamat ideede käsitamist, normaalsemat ja automaatset ligipääsu informatsioonile ja ka hõlpsamat suhtlemist inimeste vahel, s.t. perekondade külastamist ja ühendamist. Siin on see ala, mis annab Lõplikule Aktile kõige suurema potentsiaali.

See on foorumiks, kus meie saame avaldada tõhusat survet olukorra muutmiseks kahe ideoloogiliselt erineva laagri vahel.

Omalt poolt võime lisada, et saadik Vorontsovil võib-olla on õigus, kui ta avaldab optimistlikku lootust, et järgmisel kokkutulekul kahe aasta pärast Madriidis on siiski Nõuk. Liidus, vastavalt lääne pidevale survele, midagi muutunud paremuse poole... Aga seni on meil küll põhjust olla väga skeptilised.

Rna.

Kommentaarid

Kui Lõuna-Vietnam võitles Ameerika Ühendriikide abil oma iseseisvuse eest, siis ilmus läänemaailma ajakirjanduses sageli kirjeldusi kuidas Lõuna-Vietnam hoolitseb halvasti vangivõetud punaste terroristide eest, kuidas Ühendriikide õhujõud hävitavad kemikaalidega dzhungleid ja kuidas Ühendriikide sõdurid mõrvavad Vietnami külaelanikke. Need lood figureerisid pidevalt Ühendriikide ja teiste läänerlikide ajakirjanduse veergudel ning neid täiendasid omapoolsete kommentaaridega pahempoolselt häälestatud ameeriklased, kes käisid Hanois kommunistidelt inspiratsiooni ja propaganda laskemoona saamas. Ning nende lugude tanstal korraldati Ühendriikides, Rootsis ja mujal suuri demonstratsioone, millede eesmärgiks oli Saigoni ja Washingtoni valitsuste hukkamõistmine, Hanoi punaste ülistamine ja kommunistide kallaletungi moraalne toetamine.

Vahepeal on palju juhtunud. Kambodzha vallutanud kommunistid on korraldanud selles väikeses riigis sellise julma elanikkonna hävitamise, mis jätab kaugele varju sellised ajaloo suurimad türannid ja terroristid kuid seda olid Stalin ja Mao Tse-tung. Kuuba punaste sõdurite ja vene relvade abil kehtestati kommunistlik kord Aafrikas, Angoolas, ja äsja lõpetati venelaste ja kuubalaste suure panuse tulemusena Somaalia sõjakäik Etioopia kõrbes Ogadenis. Etioopia sõjakäigu ajal rakendati masiliselt vene lennukeid, soomusmasinaid, „Stalini orgeid" ja napalmi pomme. Ning kuuba sõdurid ja vene nõuandjad hoolitsesid Etioopia pealinnas Addis Abebas selle eest, et võimu haaranud kommunist kol. Mengistu võimul püsiks ning Etioopia koloniaalriigi venelastele kindlustaks. Mengistu võimu kindlustamine on läinud Etioopia rahvale kaliks maksma, kuna ainuüksi Addis Abebas on kommunistide poolt mõrvatud 3000 inimest, kes on julgenud avaldada oma poliitilisi seisukohti ning ei ole selga küürutanud Etioopia kommunistist diktaatori ning tema kuubalastest ja venelastest abiliste ees.

Kus on nüüd läänemaailma demonstrandid, õiguse nõudjad ja moraaliapostlid, kes massiliselt Vietnami sõja ajal tänavatele ilmusid ja „tõde" kuulutasid? Nende kadumine ja nurga taha hoidmine laseb oletada ainult üht: kõik need tolleaegsed aktivistid olid ainult väljas teatud ülesannetega ja kindlate direktiividega, millede eesmärgiks oli teenida N. Liidu huvisid demokraatliku maailma õõnestamiseks. Ja nagu kogemused näitavad, tasusid need aktsioonid mitmekordselt, kuna Ühendriigid ei ole seni ajani toibunud Vietnami kaotuse agooniast.

(Järg lk. 3)

TEISED LEHED

Veber töötas ka Rootsis

Kanada parlamendiliige Otto Jelinek teatas parlamendis veel, et Voldemar Veber oli varem töötanud Inglismaal ja sealt välja saadetud kui diplomaat-spioon. Ottawa välisministeeriumi esindaja dementeeris seda ja rõhutas, et Kanada ei ole kunagi aktsepteerinud ühtegi Soveti diplomaati, kes on teisest maast varem välja saadetud.

Ka välisministeeriumi esindaja eksib siin. Veber töötas varem Inglismaal Soveti saatkonna koosseisus. Aga ta ei ole sealt välja saadetud, vaid kadus ise salapäraselt.

Oluline aga on veel teada, et Voldemar Pavlovitsh Veber töötas Stokholmis N. Vene saatkonna koosseisus aastail 1965—67. Ta kutsuti tagasi Moskvasse 1967. a. Kanadasse saadeti ta 1970. a. Need andmed on „Teataja" saanud allikatest, kes neid asju pidevalt jälgivad. Kanada spionaazhilugu aktualiseerib nüüd ka küsimuse, mida see KGB kõrge kolonel tegi neil aastail Rootsis ja millised olid ta kontaktid tookord eriti ka eestlastega.

„TEATAJA"

VALVEARST NÄDALALÕPUL

1. ja 2. aprillil on valvearstiks dr. H. Tari, tel. 922-3824.

Ilmus „Riigiehitaja Konstantin Päts"

STOKHOLM — Märt Raua sulest ilmus nädal enne E.V. 60. aastapäeva uus raamat „Riigiehitaja Konstantin Päts, 1874—1956". See monograafia on suureformaadiline, paljude fotodega, lk. 165. Raamatu kirjastajaks on Eesti Põllumeeste Kogude Esindus Paguluses.

ESTO MUTUAL FUND, LTD.

Aktsia hind 17. märtsil $5.88

Walwyn Stodgell, Cochrane Murray Ltd

145 King St. W., Room 1900
Toronto, Ont. M5H 1J8.

Telefon päeval 364-1131
õhtul 925-6812

Täidan TULUMAKSULEHED teie kodus. Lisasissetulekuta:
a) pensionäridele hinnaalandusega
b) töövõimetuile tasuta
Helistada tel. 494-3147, kl. 4—6 p.l.
VALLY JOHANSON

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 206
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

Kui Ühendriikide president Carter söandab teha veidi kõvemat häält N. Liidu juhtkonna ja venelaste poliitika arvel, siis on nende sõnade vastukaja Kremlis väga tugev ning „Pravdale" ja „Tassile" antakse kätte kindlad käsud presidendi korrale kutsumiseks. See toimus siis kui president hurjutas N. Liidu inimõiguste rikkumise poliitikat ning see toimub ka praegu kui Carter julges kritiseerida N. Liidu rakettide massilist produktsiooni ning lubas hoolitseda selle eest, et N. Liit ei saavuta kunagi relvastuse alal ülemvõimu Ühendriikide üle. Carter hoiatas ühtlasi N. Liitu, et detente poliitika variseb täielikult kokku kui N. Liit jatkab oma relvastatud jõudude eksporteerimist teistesse riikidesse.

Moskva reaktsioon sellele kõnele oli erakordselt äge ja närviline. Kuidas julgevad Ühendriikide juhtivad poliitikud levitada umbusku ja vaenu N. Liidu vastu? päris partei ajaleht ülbelt. „Pravda" arvates muudavad presidendi väljendused rahvusvaheliste probleemide lahendamise tunduvalt raskemaks ja mürgitavad õhkkonda. Moskval ei olevat Etioopias mingisuguseid omakasupüüdlikke huvisid, vaid N. Liit talitavat seal ainult sõpruse ja rahu huvides.

Huvitav.

Iga väike kriitika, mis tuleb Washingtonist, mürgitab õhkkonda. Aga kui N. Liidu diktaator Brezhnev deklareerib, et detente poliitika ei tohi segada venelaste abi revolutsioonilistele liikumistele ja ülemaailmsele õõnestamistegevusele, siis ei mürgita see õhkkonda. Ja kui N. Liit saadab oma hambuni relvastatud palgasõdurid Aafrikat vallutama, siis ei ole Ühendriikidel ja teistel riikidel sellega midagi tegemist, kuna nende asi on ainult anda N. Liidule krediite ja moodsat tehnoloogiat ja vaadata pealt kui venelased maailmarevolutsiooni levitavad ja ühe riigi teise järele oma mõjuvõimu alla vallutavad või manööverdavad.

Nii kaugele on juba asjad läinud kurikuulsat detente poliitikat ajades ja asi läheb üha hullemaks kui sellele reetmispoliitikale drastilist lõppu ei tehta.

AMI

Tugev ja jõukas eesti ühiskond Thunder Bay's

Robert Kreemi muljeid Põhja-Ontarios asuvast eestlaste keskusest

Eesti Vabariigi juubeliaasta aktusel Thunder Bay's esines luulering „Põimik".

Thunder Bay eestlaste külastamine E. V. 60. aastapäeva puhul oli huvitav. Koht on Torontost oma 1000 miili eemal ja on omaette või eraldiseisev eestlaste keskus, kus arvatakse olevat umbes paarsada hinge.

Õhk Ontario põhjapoolsemas keskuses oli selge ja puhas nagu kristall. Mõnus oli tõmmata seda oma kopsudesse.

Talv ei näi olevat nii hirmuäratavalt külm kui lõunapool ette kujutatakse,

sellepärast on sinna paiknema jäänud eestlased jätnud ka ilma kirumise. Nauditakse, mida ümbritsev loodus ja ilmataat pakuvad. Mõnud on seotud lähedal olevate kalarikaste järvedega, karude ja kitsedega, kes sagedasti püssi ette jalutavad ning „campides" (suvilates) käimisega.

Thunder Bays on palju soomlasi, kuid eestlaste-soomlaste vahel ei ole siiski tekkinud sellist intensiivset koostöö vahekorda nagu see on välja arenenud Sault Ste. Maries.

Thunder Bays on palju soomlasi, kuid vähe vaimset juhtkonda.

Võibolla on see üheks n.ö. üksteise kõrval elamise põhjuseks. Ei ole ju meil ka Torontos soomlastega pikema aja jooksul sügavamat hõimuõhkkonda tekkinud nagu omariikluse ajal Eesti ja Soome vahel. Ungarlased on meile poliitiliselt lähedasemad ja meie sildade ehitamine on olnud rohkem sellel pinnal.

Thunder Bay eestlased vananevad bioloogiliselt nagu meie kõikjal. Aga nooruslik vaim on ikkagi sees, mis neid edasi tegutsema ajab. Sel aastal korraldati seal E. V. aktus pidulikumalt kui kunagi varem kogu Thunder Bay eestlaskonna ajaloos. 80% rahvast oli tulnud välja. Mõned arvasid isegi 90%.

Küsiti, et kui Toronto saaks sellise protsendi eestlasi välja tuua, millises saalis saaks seda küll läbi viia.

Meie aktusest osavõtt oli umbes 10% eestlaskonnast. See on kujukas näide kuidas suurlinnas on kergem ära kaduda. Väikestes keskustes on aga noortel kergem kadumisoht, sest pole küllalt samavanuselisi ja huvilisi eesti noori.

Thunder Bays kõneldi kahest eesti lapsest terves ühiskonnas. Mõlemad aga käivad suvel Jõekääru lastesuvekodus. See näitab, et lapsevanemad ei anna alla. Noori on seal rohkem, s.o. üle 16-eluaastaseid. Eesti Seltsi spordiringis on neid 20. Sinna on juba tugevasti inglise keel sisse murdnud. Aktuse teadustajaks oli aga üks Montrealist tulnud noor, kes rääkis head eesti keelt. Thunder Bay mureks on, et isad on nädala sees metsas ja võõrkeelsed emad lastega kodus. Raske on eesti keelt õpetada.

Tööd ja raha jatkub Thunder Bay eestlastele küllaldaselt.

Arvan, et nad sammuvad oma keskmise jõukusega Briti Kolumbia eestlaste järel. Thunder Bays ei ole küll ülirikkaid, kuid keskmine sissetulek näib olevat küllaltki kõrge. Peamised töökohad on metsas, vilja silodes ja laevaehitustööstustes.

Kohapealseks keskorganisatsiooniks on loomulikult Eesti Selts, mille uueks esimeheks sai hiljuti surnud Igor Krausi asemele Voldemar Põldaas, kes on ühtlasi koguduse esimees. Seltsi juures tegutseb laulukoor Kaja Kenti juhatusel, Rootsis ja ümbruskonnas nime teinud luulering Olvi Pinti juhatusel ja 80-lise liikmete arvuga spordiring, mida juhib Kalju Puna.

Seltsil ja kogudusel on ühine talu, „Siilaoru", 36 miili Thunder Bay'st Winnipegi poole, otse peatee ääres.

See pidi väga sarnanema eesti talule nagu me neid oma mõttes mäletame. See on 50 jalga laia jõe ääres.

Thunder Bay Eesti Seltsil on tihe side kohapealse mitmekultuuri ühinguga. Neil on ka head sidemed oma linna ja piirkonna poliitikategelastega. Mõlemad parlamendiliikmed olid aktusel ja muidugi ka linnapea Assef. Olin teda varem kohanud ühel koosolekul Thunder Bay's. Siis oli ta veel linnanõunik. Aktusel meeldis eestlastele ta väide, et Thunder Bays pole ühtegi eestlast sotsiaalhoolekandel.

Thunder Bay's pidasime loomulikult koosoleku maha üldrahvuslike küsimuste arutamiseks, sest on ju Selts Eesti Liit Kanadas liige. Arutasime asju mitme nurga alt.

Esimene põhiline otsus oli käima panna grupilennu organiseerimine III Ülemaailmsetele Eesti Päevadele Stokholmis 1980.

Teati olevat juba 15 sõitjat. Kui umbes sama huvi on Rootsi mineku vastu ka mujal, peaksime Kanadast kokku saama üks või isegi kaks tuhat inimest.

Thunder Bay'st tuleb kindlasti osavõtjaid ELK Trenti Ühiskondlikku Seminari mai pikal nädalalõpul. Väga oluliseks peeti Eesti Liidu Esinduskogusse tulekut 8. aprillil. Esimees V. Põldaas otsustas ise tulla. Meie organisatsioonide juhid peavad kokku saama, et põlvkondade vahetamisega seosesolevaid küsimusi arutada. Ja neid küsimusi on palju.

ROBERT KREEM

TULUMAKSULEHTEDE TÄITMINE
Kivi Income Tax Service
234 Danforth Ave., Toronto, Ont.
Telefon kontoris 466-4813, kodus 759-3588
PENSIONÄRIDELE HINNAALANDUS

Vancouveri kogudus kinkis õpetaja Thomas Vagale auto

VANCOUVER (VE) — Siinse EELK luteriusu koguduse rõõmupäev saabus 28. veebr., mil kohale jõudis möödunud sügisel valitud koguduse õpetaja Thomas Vaga perekonnaga. Koguduse endise õpetaja, Kanada praosti Helmut Piiri surmast alates 1976. a. dets. oli kogudus olnud ilma õpetajata. Jumalateenistusi peeti siiski järjekindlalt külalisõpetaja või koguduseliikmete poolt.

Õpetaja Vaga esimeseks ametitalituseks oli rõõmus sündmus: kahe aktiivse Vancouveri eesti noore — Malle Christina Naano ja Thomas Vesiku — laulatustalitus. Esimesel jumalateenistusel 5. märtsil teenis õpetaja Vaga koos pikemat aega külalisõpetaja kohustusi täitnud õpetaja Oskar Pastik'uga Los Angelesist.

Õpetaja Vaga võitis juba esimesel teenistusel koguduseliikmete südamed.

12. märtsi jumalateenistuse lõpul tähistas kogudus oma õpetaja 40-a. sünnipäeva ja kogudusevanema Johan Randsalu 65-a. sünnipäeva koguduse traditsiooni kohaselt „Õnnista ja hoia" laulmisega.

Pärast jumalateenistust koguneti koos külalistega kohvilauda, mille koguduse perenaised olid suure hoole ja armastusega valmistanud. Külalistena viibisid kohal eesti ap. koguduse ülempreester dr. Eugen Ruus ja ühendatud koguduse õpeta dr. Arthur Proos, kes oma koguduste tervitused luteri koguduse uuele hingekarjasele üle andsid. Jumalateenistusel kui ka kohvilauas viibisid üle 200 inimese.

Luteri koguduse esimees R. Olljum andis uuele õpetajale üle koguduse kingituse $4881 auto ostmiseks.

Õpetaja Vaga tänas kogudust lootuses, et ka „autorattad" aitavad kaasa koguduse teenimisele ja üheskoos koguduse ülesehitamisele.

Adele Unt, Vabadussõja kangelase kol. Jaan Unt'i lesk, luges ette oma luuletuse „Uus algus", mille ta oli pühendanud oma uuele hingekarjasele 40. a. sünnipäevaks.

Õpetaja Thomas Vaga sündis Muhu-Liiva kooliõpetajate-paari pojana Kuressaares 8. märtsil 1938. a. Lõpetas 1960. a. Rutgersi ülikooli, New Jerseys, USA-s B. A. kraadiga psühholoogias. Töötas sotsiaal-hoolekande alal kuni asus 1964. a. Helsingi Ülikooli juurde Eesti Üliõpilaste Seltsi stipendiaadina.

Õppis humanistika teaduskonnas inglise filoloogiat ja töötas samal ajal Rautatie raamatukaupluses ingliskeele korrespondendina.

Tulles usulisele ärkamisele, alustas ta ilmlik-jutlustajana tööd Helsingis ühe luteri pastori abilisena ingliskeelsetel jumalateenistustel.

Peapiiskop Veemi õhutusel alustas õpinguid Helsingi ülikooli usuteaduskonnas 1972. a. ja saavutas usuteaduse diplomi. Asus siis Stokholmi peapiiskopliku koguduse õpetaja A. Raiduri juurde prooviaastale ning ordineeriti EELK õpetajaks 21. dets. 1975. a. Stokholmi Jakabi kirikus peapiiskop K. Veemi poolt. Toimetas „Eesti Kirikut" kuni 1976. a. juunini mil asus Göteborgi Lääne-Rootsi õpetaja kohale. 1977. a. augustikuus saatis talle EEKL Peetri kogudus Vancouveris kutse vakantsele koguduse õpetaja kohale.

Õpetaja Thomas Vaga abiellus hum. cand. Airi Suomela'ga 1965. a. Proua Vaga eriala on Läänemere-soome keeled. Abielu on Jumal õnnistanud kolme lapsega, tütar Maarit ja pojad Markus ja Matteus, kes kõik nii eesti kui ka soome keeles kodus on ja juba kohalike kanada koolide pinke kulutavad.

T. L.

Toronto Soome Meeslaulijate kevadkontsert

Toronton Mieslaulajat, soome meeskoor Torontos on möödunud tegevusaastal aktiivselt ettevalmistanud aprillis toimuva esinemise jaoks. Teatavasti lahkus koori kauaaegne juhataja Alex Suosmaa oma koorijuhi kohustustest. Tema asemele valiti Veikko Nuppola, kelle juhatusel soome koor on möödunud hooajal harjutanud. Eesolev esinemine ongi siis esimene ametlik koori esinemine oma uue juhataja all.

Soome koor on rohkem kui kakskümmend aastat kestnud tegevuse ajal korraldanud mitmeid erilisi kevadkontserte ja üritusi.

Tänavu kevadine esinemine on oma iseloomult selline, et seda sobib rohkem nimetada kevadmatineeks kui kevadkontserdiks. Sündmus toimub laupäeval, 15. aprillil Stephen Leacock kooli saalis, Birchmount Rd., natuke põhjapool Sheppard avenüüd.

Selle matinee kavas on peale koori oma esinemiste veel mitmeid teisi esinejaid. Üheks on Durham Youth Accordian Orchestra, kus 15-liikmelist gruppi juhatab Janet Butler, teiseks Stephen Leacock Modern Jazz Dancers, juhatajaks Mary Capello. Soomlased oleksid väga rõõmsad, kui ka hõimuvennad eestlased sellest sündmusest osa võtaksid ja ütlevad neile kõigile ette juba tere tulemast.

Ennu-auhind Ain Kalmusele

NEW YORK — Ennu-nimeline kirjandusauhind on selle annetaja poolt tegelikult mõeldud noorsookirjandusele. Kui aga auhindamisele tuleval aastal noorsooraamatuid ei ole ilmunud, on annetaja sooviks, et auhind igal juhul välja antakse ja siis ilukirjandusele või mõnele muule teosele. Arvestades asjaolu, et 1977. a. ei ilmunud noorsooraamatuid, otsustas zhürii määrata auhind Ain Kalmuse memuaaride teisele köitele „Ajastute vahetusel".

Zhüriisse kuulusid mag. Mall Jürma, dr. Viktor Kõressaar ja kirjandusteadlane Kadri Niider. Oma koosolekul 23. veebruaril määrasid nad auhinna kirjanik Ain Kalmusele järgmistel motiividel:

„Kõnesolevas teoses esitab kirjanik värvika panoraami neist keskkondadest ja inimestest, kellega ta oma vahelduva elukäigu jooksul kokku puutub ja mõtteid vahetab.

Oma kõrgete kirjanduslike ja kultuurilooliste väärtuste kõrval väärib see teos veel eriti esiletõstmist oma temaatika poolest.

See raamat manab lugeja silmade ette huvitava pildi ühe eesti üliõpilase õppetööst ja elutegevusest 1930-ndail aastail kaugel kodumaast ühes väikeses ameerika kõrgkoolis koos seal valitseva omalaadse miljööga ja elurütmiga.

Ain Kalmuse mälestustesari, millest seni on ilmunud kaks köidet, on rikkaks ja kirjanduslikult väärtuslikuks lisandiks eesti memuaarkirjandusele, mis peaks huvitama ka noori."

Ennu-nimelise auhinna kogusumma oli $1000.— ning on sedakorda kümnes ja viimne sellest fondist, mis on Eesti Kultuurfondi haldamisel.

Kirjanik Ain Kalmus

VENTILAATORID
lae või seina sisse installeeritud. Moodsad tugevajõulised ventilaatorid vannituppa, kööki või pööningule. — Tel. 762-9190

VABA EESTLANE

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$30.—	$32.—
Poolaastas	$16.—	$17.—
Veerandaastas	$ 9.—	$ 9.50

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$48.—	$53.—
Poolaastas	$25.50	$27.50
Veerandaastas	$13.50	$15.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $62.—, poolaastas $31.50, veerandaastas $16.50

Aadressi muudatus 30 centi. Üksiknumbri hind 35 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või posti rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „......"

197 . Tellimise katteks lisan $ ...... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi ....

Aadress ....

KÕIGEVÄGEVAMA TAHTEL SUIKUS IGAVESELE UNELE MEIE KALLIS EMA, VANAEMA, VANAVANAEMA JA ÄMM

ELVINE ROSALIE TURSK

sündinud Münter
sündinud 15. veebruaril 1898 Iru vallas
surnud 24. märtsil 1978 Torontos

Leinavad sügavas kurbuses

tütar VILMA abikaasaga
poeg ENDEL abikaasaga
tütar EMMY abikaasaga
tütrepoeg TOIVO perekonnaga
tütrepoeg RAIVO abikaasaga

Võõras mullas rahumaja
oled saanud endale.
Tee, mis käidud lõppes ära,
kadunud on ilma kära.
Sääl ei tunne valu, vaeva,
kõrgel Isa juures taevas.

Kirstupanek reedel, 31. märtsil kell 8 õhtul
Murray E. Newbigging matusemajas;
733 Mount Pleasant Rd.

Ärasaatmine laupäeval, 1. aprillil kell 9 hommikul
Peetri kirikust Mt. Pleasant'i kalmistule.

ARMAST TADITUTART

ELVINE TURSK'a

mälestavad

M. KILU abikaasaga
E. TAMMIK abikaasaga

KAUAAEGSET PEREKONNA-TUTTAVAT

ELVINE TURSK'a

mälestavad kurbuses

perek. ADELSON
perek. BARRON

ARMAST ONUNAIST JA RISTIEMA

ELVINE TURSK'a

surnud 24. märtsil 1978

mälestab sügavas leinas

Puhka rahus! ERNA HEINLA abikaasaga

SURMA LÄBI LAHKUNUD ARMAST VENNANAIST

ELVINE ROSALIE TURSK'a

neiuna Münter
sündinud 15. veebruaril 1898 Iru vallas
surnud 24. märtsil 1978 Torontos

leinab kurbuses

ELVINE BACHMANN

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA

Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.

M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director

733 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)

Helistada tel. 489-8811 ● 489-8802

Läti „sõjakurjategija" tunnistama

Läti sõjaväelane Boleslavs Maikovskis on kutsutud föderaalkohtusse tunnistajaks, kus ta peab vastama mitmetele küsimustele seoses tema maalt väljasaatmise taotlustega.

Föderaalkohtunik B. Moley tiitles, et Mineolas elunev 73-aastane läti politseinik on kasutanud küsimustele mittevastamiseks USA põhiseaduse viiendat lisa, kartes, et küsimustele vastamine teda diskrimineerib. Kohtuniku arvates ta peaks siiski vastama.

Nõukogude võimud on Maikovskise juba tagaselja süüdi mõistnud koostöö pärast natsidega. USA immigratsioonivõimud süüdistavad Maikovskist, et ta tuli USA-sse „pettusega", varjates oma sõjaaegseid kuritöid.

VES

Filatelist Henry J. Stromberg

IN MEMORIAM

New Yorgis asuva „Eesti Filatelistide Seltsile" saabusid teated, et Seltsi auliige ja üle 20. aasta eesti markidele maailma näitustelt hea nime võitnud Henry J. Stromberg on Kalifornia haiglas elavate hulgast 15. veebruaril peaaju kasvaja tagajärjel lahkunud.

Henry J. Stromberg sündis Poolas 15. märtsil 1904. a. Vanemad asusid aga mõne aasta eest Eestisse, Tallinna elama. Saksamaa laagrites elades pühendas ta ennast täielikult filateeliale. Ta kuulus Augsburgis asuva „Baltia" seltsi liikmeskonda ja oli hiljem Geislingen/Steiges eesti laagris elades ka selle linna eestlaste poolt asutatud „Eesti Margiklubi" liige.

Saksamaalt tuli kogu perekonnaga USA-sse asuda ja ta võttis vastu teenistuskoha Oklahoma osariigi kalanduse farmi.

Hiljem siirdus ta Chicagosse, kus asus tööle metallivabrikusse ja sealt La Salle'i panga teenistusse. Seal töötas Henry 1969. aastani ja asus siis puhkepalgale. Nüüd asus ta elama Kalifornia osariiki Encinitasse, kuhu ostis maja ja seadis sisse oma uue kodu.

H. J. Strombergil olid kogutud väga häid eesti väljaandeid — nagu Otepää, Elva, Pärnu ja palju teisi, mis olid näitustel tundmatuteks uudisteks. Ta saatis oma kogusid näitustele Poolast kuni Pariisini ja Londonist kuni Hispaaniani ja paljudesse teistesse maadesse. Meil ei leidu ühtegi teist filatelisti, kes nii suurt ja tänuväärset tööd on Eesti markide tutvustamiseks teinud.

Kadunu on selle tasuks saanud medaleid: kuld ja „Grand Awardeid" 9, hõbemedaleid 33, hõbepronkse 9 ja pronkse 8. Kokku on neid medaleid 59.

H. J. Strombergi jäid leinama abikaasa Sinaida, ülikooli lõpetanud poeg Ivar abikaasaga Californias, tütar Astrid abikaasaga Inglismaal, Londonis ja tütar Tamara perekonnaga Saksamaal. Kadunu maeti 21. veebr. Camino kalmistule San Diego, Calif.

A. E. PENSA

KIRIKUD

EESTI EV.-LUTERI USU PEETRI KOGUDUS TORONTOS
817 Mt. Pleasant Rd., Toronto
M4P 2L1. Kiriku tel 483-5847
Õp. Oskar Puhm
84 Dinnick Cres., Toronto
M4N 1L8 tel. 483-4103

JUMALATEENISTUS pühapäeval, 2. aprillil kell 11 hommikul. Esineb Vaimuliku Orkestri viiuliansambel Inga Korjuse juhatusel

PIIBLITUND kell 10 hommikul. Pühapäevakool. Lastekoori harjutus. Leerieelsed.

NÄITEMÜÜK laupäeval, 1. aprillil kella 1—4 p.l. koguduse seltskondlikes ruumes ingliskeelse koguduse korraldusel.

JUMALATEENISTUS pühapäeval, 9. aprillil kell 11 hommikul. Esineb leerinoorte instrumentaalansambel Inga Korjuse juhatusel.

Pühapäeval, 9. aprillil kell 5 p. l. koguduse naisringi korraldusel suures saalis ettekande ja mõttevahetuse korras Kanada uue perekonnaseaduse, pärandusseaduse ja testamendi tegemisega seotud küsimuste käsitlemine advokaat Harry Landra, Q. C., poolt. Kohvilaud. Pääsmeks $2.—.

INGLISKEELSED jumalateenistused igal pühapäeval kell 9.30 hommikul. Teenib õp. A. H. Jalonen. Õp. A. H. Jalooneni tel. 483-4863.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisipäeviti ja neljapäeviti kl. 6—8 õhtul.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church, 45 Davenport Rd.
Jutlustaja H. Rüdmik
P. O. Box 234, Toronto 18, Ont.
Tel. 233-5390
ÜSUSÕNUMI RAADIOJUMALATEENISTUSED igal pühapäeval, homm. kell 9.30—10.00 lainel CHIC-790 kc.

Raadiojutluse teema 2. apr.: „TÕENDID KRISTUSE ÜLESTÕUSMISEST".

Laup., 1. apr. kell 7 õ. PIIBLITUND. Kõneleb H. Rüdmik teemal: „Piibli ettekuulutused Kristuse ülestõusmisest".

Pühap., 2. apr. kell 3 p.l. JUMALATEENISTUS. Lauluettekanded, jutlustab H. Rüdmik. Issanda surma mälestamine.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
10 Lamport Ave. Apt. 307
Toronto 5, Ont. M4W 1S8
Tel. 961-8391
„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3—3.30 p. l. WHLD 1270 kc.

Pühap., 2. apr. kell 10.15 homm. PÜHAPÄEVAKOOL. Kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Kõneleb K. Raid, solist A. Kaups. Kell 6 õ. TUNNISTUSED, noorte instrumentaalansambel.

Noorte-Aasta jumalateenistus Vana Andrese kirikus

Teatavasti on käesolev aasta kuulutatud Noorte-Aastaks kõigil mandreil, kus asub eesti ühiskondi. Sel puhul toimub mitmeid üritusi. Üks neist on Eesti Skautide ja Gaidide Malevate poolt korraldatud noorte jumalateenistus Vana Andrese kirikus pühapäeval, 2. aprillil kell 10 hommikul. Sellest jumalateenistusest on kutsutud osa võtma kõiki Toronto organiseerituid ja organiseerimata noori, lastevanemaid ja noortesõpru igas vanuses. Teenivad õp. Andres Taul ja Tõnis Nõmmik. Orelil Jaak Kivik. Laulavad Toronto vanemgaidide koor, Vana Andrese noortekoor ning „Säde" grupp. Flöödisologa esineb Roy Madalvee.

Pärast jumalateenistust on kõik kutsutud kiriku kõrvalruumesse, kus Toronto vanemgaidide poolt on kaetud kohvilaud. Juhitakse *tähelepanu jumalateenistuse* ebatavalisele ajale: kell 10 hommikul.

Erik Haamer 70

Rootsis sai 17. veebruaril 70-aastaseks kunstnik Erik Haamer. Ta õppis „Pallase" kunstikoolis, kuid samal ajal ka kehalist kasvatust ülikoolis. Ta äratas juba varakult tähelepanu, eriti oma Saaremaa maastikega.

Pagulasena Rootsis on ta teinud kunstimatku üles põhja, kuid ka Euroopa kunstikeskustesse. Tema üheks silmapaistvamaks tööks pagulasperioodil on „Väljatõugatu". Ka illustreeris ta Rootsis kirjastus ORTO poolt väljaantud „Kalevipoja".

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS
Kirik: 619 Sherbourne St.,
Toronto (Sherbourne'i allmaajaam on kiriku kõrval).
Õpetaja O. Gnadenteich,
112 Fallingbrook Rd.,
Scarborough, Ont.
Telefon 698-7977 või 766-7853.

JUMALATEENISTUS on pühap., 9. apr. kell 3 p.l.. Jumalateenistusele järgneb LOTERII.

Kõnetunnid on iga kuu teisel esmaspäeval kella 6—8 kiriku kantseleis, telefon 921-9417.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
17 Frank Cresc.
Toronto 176
Tel. 656-5243, kirik 923-5172

Pühap., 2. apr. kell 10 hommikul.. Noorte-Aasta raames E. Skautlike Noorte Maleva korraldusel noorte jumalateenistus, Teenivad abipraost T. Nõmmik ja õp. A. Taul. (Vaata kuulutust esiküljel).

Pühap., 2. apr. kell 1 p.l. INGLISKEELNE JUMALATEENISTUS.

Pühap., 9. apr. kell 4 p.l. JUMALATEENISTUS.

KÕNETUNNID igal teisipäeval ja neljapäeval kella 6—8 õhtul kiriku käärkambris.

„Püha õhtusöömaaja" dramatiseering Peetri kirikus

Möödunud neljapäeva õhtul toimus Peetri kirikus Eesti Kunstide Keskuse Uue Teatri esitusel „The Last Supper" (Viimane söömaaeg). Näitlejaskond oli peagu samas koosseisus nagu seda möödunud sügisel York Cycle kahepäevases lavastuses, mis toimus Toronto ülikoolis.

EKK Esteval Players Mare Tiido juhatusel sai tookord hea hinnangu osaliseks, kus York ülikooli professor G. B. Shand nimetas seda üheks parimaks üle 30 grupi hulgas, kes esinesid esimesel päeval ja prof. A. F. Johnston hindas kui spetsiaalset momenti kogu lavastuse kestel. Eriti leidis hindamist Alar Aedma Kristuse osas.

Tänavusel kannatusajal tõid samad noored näitlejad selle jälle-gi Mare Tiido juhatusel Peetri kirikusse, kus see oma sügava sisu ja kannatushetke traagika tõttu sobis. Ka vaatajaid oli rohkesti, kes tahtsid sellele esmakordselt eraldi esitatud lavastusele kaasa elada. Rahvas ootas aga rohkemat kui seda paarikümneminutilist lavastust ja jäid ootavalt istuma kui näitlejaskond oli juba kirikust lahkunud. Ilmselt pidanuks sellist lühikava teise samasuure osaga täiendama, et iseseisva õhtu mõõtmed olnuks saavutatud.

Tegelased olid Alar Aedma Kristusena, Andres Truuvert Peetrusena, Doug Sutherland Andreasena, Rein Vares Jakobusena, Phillip Cairns Johannesena, Alar Teder Toomasena, Harri Mürk Juudasena, David Rust teenija Marcellusena, lapsena Rikki Ennist, kuna kaastegevad olid veel Alar Kivik, Peeter Mehisto, Harri Õunpuu, Merike Teene ja Schuyler Gilbert. Idamaised muusikud Iiris Pääbo ja Linda Pakri. Lavastaja Mare Tiido, abi Linda Pakri, lava dekoratsioon A. Mihkelsoolt, kostüümid Iiris Pääbolt ja lavaseade M. Teenelt.

Võrreldes seda esimese etendusega Toronto ülikooli suures aulas, ei pääsenud äsjane sama tugevalt mõjule. Võib-olla põhjustas esimene kord seda pika piibliaineliste sündmuste ahelalt varem sisendatud tunne, mis nüüd puudus. Ometi oli see Kristuse kannatusaja lavastus näide noorte tööst teatri alal, mida tulevikus võidavat ka eestikeelsena esitada. Kindlasti jäi eesti kuulajaile ingliskeelse teksti tõttu varem evangeeliumist tuntud pühadushetk nõrgemaks kui oleuks oma keeles. Kuid idamaine rõivastus, samuti taustamuusika jätsid sellele teatriliselt meeldiva muistse miljöö, mille pinnal Kristuse viimane söömaaeg oma jüngritega saatis vaatajaini oma evangeelse sõnumi.

Suri end. peapiiskopi lesk

Stokholmis suri 3. märtsil end. peapiiskopi lesk Marie Helene Kõpp (neiuna Grant) 96 aasta vanuses. Ta oli sündinud 22. mail 1886. a. Orajõel, Pärnumaal. Lähimatest omastest jäid leinama tütar ja pojad.

Peapiiskop Johan Kõpp suri 1970. aastal, olles samuti 96 aastat vana.

Piiskop Karl 70-aastane

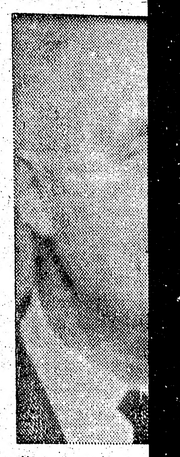

Ülestõusmise p
EELK piiskop K
oma 70. a. sünnip
Juubilar on sünd
sil. 1908. a. Laius
Omandas algharid
vahakoolis ning s
si Tartusse H. Tre
siumi, mille lõpet
vadel, olles lõpuaa
konna vanemaks.
Astus samal aa
kooli usuteadusk
petas 1932. a. si
osaliselt samaaeg
väeteenistusega R
Sooritas proovi
praost Arumäe ju
riti õpetajaks 16.
linna Toomkiriku
aastat Häädem
Pärnumaal, kust t
ra koguduse õpet
Vändra kogudus
seni, oli ta ka sa
liku gümnaasium
juhataja kuni 19
suveni.
Saabudes põg
maale, jagas juub
niku raskusi, ka
meid põgenemisr
pitulatsiooni teen
laagrites ja muja
panu osutades e
le. Hiljem oli ta
ilmaliidu teenistu
greerumiseni Ka
lõpul.
Olles volitatud
kop J. Kõpp'u
usulise teenimise
tööde korraldaja
Raudsepp kaks a
nada ramnikust t
ti kogudusi Mon
se (Vana-Andre
Sudburysse, Sau
Thunder Bay'sse
se. Samal ajal t
arvukalt metsa-,
ehitustööliste laa
ajal elas arvukal
Valti 1949. a. Mo
guduse õpetajaks
peapiiskop Kõpp
praosti kt.-ks. 1
juubilar esimese
da praostiks. Te
ja Montreali Jaa
tajana kuni valir
1976. a. Piiskopi
toimus pidulik
EELK peapiisko
Rootsi piiskoppi
sel.
Juubeli puhul
väärt hingekarja
teriusu kiriku
liikmed, tema ak
rad korp! Ugala
endisel kogudust
rad. Andku Tae
nistust ja armu!

TÕNIS
EELK Kana

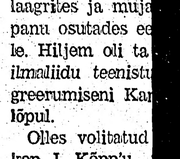

5-tollised jät
veer
ALCAN VÄR
valge, pruun,
metsa
Varustame ISE
veerennidega
kuul
HELI
FACTO
WH
661-3843

Piiskop Karl Raudsepp 70-aastane

Ülestõusmise pühal tähistas EELK piiskop Karl Raudsepp oma 70. a. sünnipäeva.

Juubilar on sündinud 26. märtsil 1908. a. Laiusel, Tartumaal. Omandas alghariduse kohalikus vallakoolis ning siirdus siis edasi Tartusse H. Treffneri gümnaasiumi, mille lõpetas 1928. a. kevadel, olles lõpuaastal ka õpilaskonna vanemaks.

Astus samal aastal Tartu ülikooli usuteaduskonda, mille lõpetas 1932. a. sügisel, õppides osaliselt samaaegselt sundsõjaväeteenistusega Ratsarügemendis. Sooritas prooviaasta Pärnus praost Arumäe juures ja ordineeriti õpetajaks 16. juulil 1933 Tallinna Toomkirikus. Teenis paar aastat Häädemeeste kogudust Pärnumaal, kust teda valiti Vändra koguduse õpetajaks. Teenides Vändra kogudust kuni põgenemiseni, oli ta ka samaaegselt kohaliku gümnaasiumi õppejõud ja juhataja kuni 1940. a. saatusliku suveni.

Saabudes põgenikuna Saksamaale, jagas juubilar kõike põgeniku raskusi, kaasaarvatud mitmeid põgenemisretki. Pärast kapitulatsiooni teenis kaasmaalasi laagrites ja mujal, erilist tähelepanu osutades eesti sõjavangidele. Hiljem oli ta Luterliku Maailmaliidu teenistuses kuni emigreerumiseni Kanadasse 1948. a. lõpul.

Olles volitatud EELK peapiiskop J. Kõpp'u poolt eestlaste usulise teenimise organiseerimistööde korraldajaks, reisis Karl Raudsepp kaks aastat ühest Kanada rannikust teiseni, luues eesti kogudusi Montreali, Torontosse (Vana-Andrese), Hamiltoni, Sudburysse, Sault Ste. Mariesse, Thunder Bay'sse ja Vancouverisse. Samal ajal teenis juubilar ka arvukalt metsa-, kaevandus-, ja ehitustööliste laagreid, kus sellel ajal elas arvukalt eesti töömehi. Valti 1949. a. Montreali Jaani koguduse õpetajaks ning nimetati peapiiskop Kõpp'u poolt Kanada praosti k.t.-ks. 1973. aastal valiti juubilar esimeseks EELK Kanada praostiks. Tegutses praostina ja Montreali Jaani koguduse õpetajana kuni valimiseni piiskopiks 1976. a. Piiskopiks õnnistamine toimus pidulikult Stokholmis EELK peapiiskop K. Veemi poolt Rootsi piiskoppide assisteerimisel.

Juubeli puhul õnnitlevad auväärt hingekarjast Eesti Ev. Luteriusu kiriku ametivennad ja liikmed, tema akadeemilised sõbrad korp! Ugalast ja tema paljud endisel koguduste liikmed ja sõbrad. Andku Taevaisa temale õnnistust ja armu!

TÕNIS NÕMMIK
EELK Kanada abipraost

Kandlemuusikat ja laulu Torontos

Kandleorkester ja solistid Eesti Majas

Ülestõusmispühal toimus Eesti Majas kandlemuusika ja laulude õhtu. Ehkki oli kirikuaasta üks suuremaid pühi, mida pühitsetakse rohkem perekondlikus ringis, oli suures saalis 250-e muusikasõbra ümber, kes elasid kaasa rahvalikule kergemas zhanris muusikale.

Kavaline osa algas Andres Peekna loenguga vanast eesti kandlest, mida diapositiivide abil hästi selgitati. Ta pidas sama loengu läinud suvelõpul Torontos ja nagu siis, oli tal nüüdki kaasas väike tütar Heli, kellega koos kandleil muusitseerisid. A. Peekna vaatles eesti muinaskandle arengut Eestis ja eestlaste keskustes väljaspool kodumaad.

Ta vaatles ka kandle veidi erinevat arengulugu soomlaste, lätlaste, leedulaste ja venelaste juures.

Oma ettekande lõpul esitas ta koos tütrega kolm kandlepala.

Kandleorkester A. Kuusi juhatusel mängis kolm rahvalikku viisi. Selle koosseisus olid Reet Mäe, Hanno Bohl, Tiit Kao, Alfred Kuus ja Tõnu Mägi. Hiljem esinesid õhtu jooksul veel A. Aasma, Enn Kiilaspea, Edgar Malmiste ja Peeter Lepson.

Kandlemuusikat oli kasutatud ka saatemuusikaks neljale tütarlapsele Ilo Maimetsale, Karin Maimetsale, Heli Oderile ja Sylvia Siitamile, kes laulsid kolm laulu. Edasi mängis jälle kandle orkester, A. Aasma esitas kandlesoolo, E. Malmiste ja A. Kuus kandle dueti ja Leida Järvi laulis kaks laulu kanneldajate A. Kuusi ja P. Lepsoni saatel.

Teise osa alustas orkester kolme tuntud rahvaviisiga, trio A. Peekna, H. Peekna ja A. Kuus esitasid kolm eesti rahvatantsuviisi, A. Kuus solistina „Kandle polka", lauluansambel ja orkester koos kaks laulu, E. Kiilaspealt oli kandle soolo, I. Maimets ja H. Bohl esitasid kandle dueti

kuna viimase hoogsa punkti andis kandleorkester oma mitme rahvatantsuviisiga ja lõpetas hoogsa marsiga „Karksi mägedes".

Õhtu hingeks ja organiseerijaks oli A. Kuus, kes on viimastel aastatel pühendunud kandlemängu õpetamisele. Seekordne esinemine esimene sellelaadiline näitas suurt huvi ja võimalusi sellel alal veelgi tähelepandavamate tulemuste saavutamiseks. Kava koostamisel oli peamiselt kasutatud eesti rahvaviise ja rahvatantsuviise, kus seas ka mõned omaaegsed lööklaulud. Meeldivamad olid eesti rahvatantsude viisid, sest need olid eesti kandlega kokkukuulunud juba muinaskandle ajast peale.

Kui see orkester suudab edasi töötada, siis peaks sellele loodama ka vastavat, veidi tõsisema ilmega muusikat.

Esimene oli lõbus, tantsuviisiline õhtu. Veidi häiris valjuhäälduajate võimendajate liigne tugevus, mis muutis kandle õrna heli, aga suures saalis oli sellega lahendatud kuuldavuse probleem. Lõpuks palju aplausi ja igale tütarlastele lilleõis.

Hamiltoni „Helletajad" Montrealis

MONTREAL (VE) — 18. märtsil valmistas omaaegne Montreali elanik O. Kopvillem oma „Helletajatega" kohalikule publikule väga meeldiva ja meeldejääva laupäeva õhtu. Hamiltonist kohale saabunud koor andis oma kontserdi Marymont High School'i aulas.

Kontserdi esimeses osas oli koorijuht pühendanud ühe laulu Montreali Eesti Meeskoorile, teise naiskoorile ja kolmanda meie tuntud skauditegelasele E. Rubergile, mis tuli ettekandmisele soome keeles.

Kontserdi esimene osa oli koostatud populaarsetest lauludest, mis said publikult sooja vastuvõtu, kuna kontserdi teine osa oli pühendatud moodsale kompositsioonile. Üks laul kajastas siiski O. Kopvillemi mälestusi „kuldsetest Lättemäe päevadest". Lisapalana esitati „Viisk, põis ja õlekõrs".

Kontserdi esimeses osas olid lauljad riietatud meeldivalt rahvarõivaisse, teises osas esineti pikkades kleitides.

Kontserdi esimese ja teise osa vahel esines suurendatud koosseisus Montreali rahvatantsu rühm „Kuppari" Mark Teose juhatusel, kuna akordioni saade oli Innar Teoselt.

Oli südantsoojendav näha nii palju noori koos, esitamas kõrgetasemelist laulu ja rahvatantsu. Kordaläinud ürituse eest võlgnevad Montreali eestlased tänu peakorraldajale Innar Teosele.

Kingad Lääne-Saksamaalt ● Tel. 533-8122
Prantsusmaalt, Austriast
Naiste ja meeste kingad.
Ekstra laiad suurused,
ka jalatoega
Patacsi Shoe Salon
480 Bloor W., Toronto 4, Ont.

Osavõtjaid 6. Balti õhtu pidulikust õhtusöögist. Pildil vasakult üks kõnelejaist lätlane dr. L. Lukss, Margot Heinsoo, aupeakonsul I. Heinsoo, pr. Petersoo ja paremal pool tagaplaanilt ettepoole EKN esimees U. Petersoo, Kanada kaitseminister B. Danson ja pr. Danson.

Foto: J. Kreilis

Täienduskoolide Noorte-Aasta pidustused

Eesti Vabariigi 60. aastapäeva aktusel väljakuulutatud Noorte-Aasta esimese suuüritusena toimuvad Toronto 8. aprillil Toronto eesti täienduskoolide poolt teostatavad pidustused. Ettevalmistused on kestnud juba mõned kuud ja külalisi on kutsutud ka teistest eesti koolidest USA-st ja Kanadast. Nii ongi oodata külalisi Ottawast, Londonist, St. Catharinesist, Hamiltonist, Kitchenerist, Buffalost ja mujalt.

Õpilasile on laupäeva pärastlõunal korraldatud CN torni külastamine, millele järgneb väliskülalistele lõunasöök Eesti Majas.

Kell 6 õhtul algab O. Lutsu „Kevade" dramatiseering, mis on usaldatud Endla Komi kogenud juhtimisele. Seal on tegelasteks keskkooli õpilasi, lõpetanuid ja ka vilunud teatrijõude.

Etendus tõotab kujuneda järjekordseks elamuseks kõigile neile, kes huviga on jälginud varajasemaid noorsooteatri etendusi Eesti Päevadel ja rõõmsaks jällenägemiseks tuttavate tüüpidega Paunvere koolimajas. Samuti kõigile neile noortele, kes „Kevadet" on lugenud, avaneb võimalus kaasa elada ja naerda Tootsi, Teele, Arno, Kiire ja teiste seiklusile selles aegumatus eesti koolimiljöös.

Teatrietendusele järgneb kirev eeskavaga tantsupidu, kus esinevad Torontos juba hästituntud laulutrio „Säde" oma rõõmsa kavaga, keskkooli „naiskoor" mitme lauluga, nooremad ja vanemad rahvatantsijad ja hoogne tantsuduett algkoolist. Noorte tantsumuusika eest hoolitseb noorteorkester „Orpheus". Suupistete ja kohvi eest hoolitseb Maria Valge ja Nelly Hubeli poolt korraldatud einelaud.

Pääse mõlemile üritusele kogusummas: täiskasvanuile $4.00 ja õpilasile $2.00 on saadaval koolikomitee liikmeilt Eesti Majas igal esmaspäeval ja teisipäeval 7—9 õhtul ja laupäeval 10—12 hommikul, samuti Eesti Abistamiskomiteest ja enne etenduse algust kohapeal.

Eesti noorus teeb oma tööd noolega ja ootab kõikide täiskasvanute ja noortesõprade rohket osavõttu eelolevatest pidustustest. See oleks parimaks innustajaks kasvavale eesti noorusele.

JAAN ALMER
KATUSETÖÖD
Tel. 699-5295
Teeme uusi ja parandame vanu nii linnas kui ka suvilates

ENDEL RUBERG

Kuninganna medal Endel Rubergile

Juba oktoobris alustati Kanadas kuninganna Elizabeth II juubelimedalite jagamisega millise au osaliseks on saanud mitmeid eestlasi Torontos ja mujal. Medalite jagamine on ikka veel olnud käigus. Märtsi kolmandal nädalal sai selle Montrealis elav eesti noortejuht ja kunstnik Endel Ruberg. Tema juures arvestati ta teeneid Kanada kultuuri rikastamisel oma avastustega kunsti alal.

Botaaniline huviring Aiandusklubi juurde

Viimasel T. E. Aianduslubi kokkutulekul ütles avasõna esimees M. Lepik. Järgnevas tegi teatavaks peakoosolekul valitud juhatuse tööülesannete jaotuse: esimees M. Lepik, abiesimees E. Kuris, sekretär Maimu Usin, abisekretär Valve Janson, laekur J. Hion, abilaekur M. Joasaare, üritused J. Roand, eriülesanded Silvia Ivardi. 12. aprillil toimub Toronto Eesti Majas klubi botaanilise huviringi asutamise kokkutulek. Viimase kevadise siseüritusena on 27. aprillil s.a. laudkonnavestlus teemal: „Kevad meie aias". Laudkonnas M. Joasaare, E. Kuris, M. Lepik, J. Oinus ja J. Roand.

Õhtu lektor aianduseriteadlane A. Haavaniit esines järgnevalt teemal „Roheline muru ja valge eesti kask". Sõnavõtja ütles muuhulgas, et muru hooldamine algab vara kevadel. Kui lumi sulab aetakse lumehanged laiali, kuna need soodustavad muruhaiguste tekkimist.

Lume peale külvatakse juba lämmastikku sisaldavat väetist nagu 10-6-4.

Väetisi on kiiresti mõjuvaid ja aeglaseid. Kiiresti mõjuvaid mineraalväetisi antakse 7 kuni 8 naela 1000 ruutjala kohta kahes osas. Teine osa antakse mais. Sügisel aritav väetis on juurtekasvu soodustav kaalirikas väetis. Rasked mullad muudetakse turba või vermiculate lisamisega kergemaks. Vihmaussid on kasulikud muruõhutajad. Kui maa on väga kõva siis on võimalik aiahargiga auke maasse teha, seega muru õhutades. Vajalik on kevadine õhustav rehitsemine, mis soodustab ka mullabakterite tegevust.

Kevadine muru rullimine ei ole vajalik, kuna see pressib maa liiga kokku ning õhk ei pääse maasse.

Hõredat ja umbrohtude rohket muru peab uuendama.

Järgnevas vaatles lektor lähemalt umbrohtude tõrjet ja muru uuendamise viise. Kastetakse nii, et vesi tungib 5 tolli sügavusse. Kui niita muru liiga lühikeseks siis surevad sügaval olevad juured. Muru pikkuseks olgu pooleteist kuni kaks tolli. Kui muru on kasvanud mingil põhjusel väga pikaks, siis ei ole soovitav korraga mitte normaal pikkuseks niita, vaid seda teha mitu korda teatud vaheaegadega. Järgnes arukaskede vaatlus. Referendi puukoolis Owen Soundis kasvab neid arvukalt.

Eesti seemnest kasvatatud arukased kasvavad kiiremini kui siinsed kuid on siinsetest madalamad.

Eelistavad kõrgemat ja kuivemat maad. Kase lehe üraski tõrjeks kasutatakse Cygon 2E-d.

Järgnes elav arutlus mitmesuguste aianduslike küsimuste kohta. Palju huvitavat kuulanud arvukas kuulajaskond leidis, et see oli väärtuslik kokkutulek ja arutlus peagi algavateks aiatöödeks. Kokkutuleku lõpul loositi kuulajaskonna vahel välja kolm lektori poolt kaasatoodud kaunist arukaske.

EKS & MJ

Kunstinäitus ja Eesti Seltsi peakoosolek Ottawas

Kanada pealinna eestlastel oli huvitav pühapäev 2. märtsil. Eesti Kunstide Keskus korraldas graafik Agate Veeberi viimase 10 aasta jooksul valminud graafikast näituse ja sellele järgnesid seltsi peakoosolek ja kohvilaud.

EKK kunstimuuseumi korraldaja E. Eerme esitas näituse, milles oli üle 20 graafilise töö. Ka oli korraldatud müügilaud uuema kirjanduse ja M. Uuessoni mõne graafilise tööga. Näitust külastati tihedalt ja mitmed kodud rikastusid eesti kunstnike töödega.

EKK esindajaks Ottawas on pr. D. Taada, kes koos eesti seltsiga aitas käesoleva näituse korraldamisele palju kaasa.

Näituse järele toimus samas ruumis, Kanada keskarhiivi moodsas hoones, Ottawa Eesti Seltsi aastakoosolek. Koosolekut juhatas esimees pr. D. Taada. Juhatusse kuuluvad abiesimehena Ayo Kimmel, laekurina Riia Perem, sekretärina Ene Tikovt ning W. Pent, J. Kruus, E. Järvet. Kuna seltsi juhatus valitakse iga kahe aasta järele, siis valimisi ei toimunud. Tegevusaruanne näitas seltsi energilist tegevust, millest nähtus, et ka väiksem eestlaste keskus võib väga edukalt tegutseda ja on võimeline suuremaid üritusi läbi viima, kui selleks on tahet, indu, võimalusi ja kaasaaitajaid. Ottawa Eesti Selts on kohapeal teinud aastate kestel suure töö valitsusasutuste juures Eesti tutvustamisel, tänapäeva Eesti olukorda informeerides ja kaasa aidanud välisvõitluse töös koos teiste balti rahvusgruppidega.

Järgmise ühisüritusena toimub 5. mail Balti Ball, mille organiseerivad balti noored ja mis on muutunud oodatud ettevõtteks, kaasa aidates noorte omavaheliseks ja balti rahvuste vaheliseks arusaamiseks ja koostööks.

EKK fotoseltsioon esitab sellel õhtul Toronto eesti noorte mustvalge ja värvilise fotonäituse.

Factory On Wheels
940 ALNESS STREET, UNIT 12
DOWNSVIEW, ONTARIO M3J 2R9
5-tollised jätkudeta vihmaveerennid
ALCAN VÄRVITOONIDES
valge, pruun, must, helebeesh, metsaroheline
Varustame ISETEGIJAID vihmaveerennidega ja sinna juurdekuuluvaga
HELISTAGE
FACTORY ON WHEELS
661-3843 661-3021

Kuulutamine
„VABA EESTLASES"
täidab oma eesmärgi

SPORT

Kristjan Grabbi kuulitõukes 15.66

Virginia osariigis 17-aastane keskkooliõpilane Kristjan Grabbi saavutas talvistel sisevõistlustel hea tagajärje kuulitõukes, purustades koolidevahelisel võistlusel 50 jala piiri, tagajärjega meetrimõõdustikus 15.66. Olevatel andmetel peaks see olema väliseestlaste seni kõige parem tulemus noorteklassis. Ka N. Eestis ei ole viimasel aastal sellest paremat tulemust noorteklassis saavutatud.

Kristjan Grabbi on muide koos oma vanema vennaga väiksest poisieast saadik pidevalt osa võtnud eestlaste ja baltlaste poolt korraldatud spordivõistlustest Ameerikas. Oma kooli nimel on ta võistelnud ka kaugushüppes, kettaheites ja korvpallis. Hiljuti valiti Kristjan, tänu tema mitmekülgsele tegevusele koolis, Mount Vernon High Schooli poolt USA keskkooliõpilaste esindusteosesse „Who's Who Among American High School Students".

Spordiuudiseid kodumaalt

Noor Tallinna Kalevi sporditseltsi ujuja Ivar Stukolkin käis Prantsusmaal võistlemas, kus ta 400 m vabaujumises tuli ajaga 3.55,64-ga viiendale kohale. Tulemus on siiski uueks Eesti rekordiks.

*

Brestis korraldatud rahvusvahelistel võistlustel vabamaadluses esines hästi noor tallinlane Stanislav Veitman, kes võitis esimeses ringis tugeva gruusinlase Dzhamal Tarieladze, teises valgevenelase Vitali Hartshenko, kolmandas kaotas Juri Malinskile, kuid siis võitis Ladislav Simoni ja kohtus esikoha pärast Josef Ballaga, pannes kuulsa ungarlase juba teisel maadlusminutil õlgadele.

*

N. Liidu võistkondlikud tiitrallimeistrivõistlused Eestimaa teedel võitis Eesti meeskond. Teiseks jäi Läti, kolmandaks Moskva meeskonnad. Kokku võttis võistlusest osa 28 võistkonda.

*

Kergejõustikurvõistlusel Tallinnas saavutasid tänavuse sisehooaja tipptulemused Enn Sellik 3000 m jooksus 8.12,2, Tiit Pahapill kõrgushüppes 2.18 ja Marina Surovtseva 1.75, Ramon Lindal teivashüppes 5.15 ja Leli Lepik kaugushüppes 5.98. Kõrgushüppes tuli teiseks Viktor Koemets 2.12.

*

Eesti meistrivõistlustel murdmaasuusatamises selgusid viimased võitjad nn. maratondistantsidel. Meeste 50 km oli parim tartlane Anatoli Shmigun, teiseks tallinlane Mati Albert, naiste 20 km suusatamise võitis Helmi Mihhailova Tamsalust, teiseks Rutt Shmigun. 10 km laskesuusatamise võitis tartlane Agu Lamp.

Sellele järgnes Tartu—Otepää suusamaraton, kus oli esimene jälle A. Shmigun, teiseks jäi Kalju Polt. Sellest maratonist võtsid osa üle 2000 suusataja.

*

Ikka rohkem esineb kodumaal vene nimedega tippsportlasi. Tõstevõislusel Tallinnas püstitas Viktor Perepjolkin teises poolraskekaalus uue Eesti rekordi kahevõistluses 362,5 kg, rebides 160 ja tõugates 202,5 kg.

*

Eesti 1978. a. malemeistriks tuli tallinlane Boris Rõtov 11,5 punktiga 15 võimalikust. Talle järgnesid Aleksander Veingold ja Hillar Kärner 9,5 p.

*

Eesti praegusele populaarseimale sportlasele Aavo Pikkuusile oli uue hooaja avavõistluseks Kuuba velotuur. Kahe nädala jooksul läbisid ratturid 1800 km. Seitsmeteistme meeskonna hulgast oli koguajaga 116.49.48 parim N. Liidu koondis kuhu kuulus ka eestlane A. Pikkuus, kes on nõukogude meeskonna kapteniks. Ta võitis esimese etapi, kuid kukkus kahel korral, mis võtsid võimaluse auhinnalisele kohale tulekuks. Lõppkokkuvõttes oli A. Pikkuus kuues.

*

Enn Selliku esimene välisesinemine oli N. Liidu murdmaajooksumeistrivõistlusel. Nagu möödunud aastal, nii ka tänavu võitis ta 8000 m distantsil hõbemedali ajaga 24.36,6. Meistriks tuli Aleksander Antipov Vilnusest ajaga 24.27,0.

*

Moskvas peetud N. Liidu sisemeistrivõistlustel kergejõustikus ületas Ramon Lindal teivashüppes 5.30, kuid jäi sellega viiendale kohale. Gennadi Organov jooksis 100 m ajaga 10,73 (7. koht), Jaak Uudmäe hüppas kolmikut 15.91 (8. koht), Marina Surovtseva hüppas kõrgust 1.80 (8. koht), Heino Sild tõukas kuuli 18.11 (8. koht). Tiit Pahapill hüppas eelvõistlusel kõrgust 2.15, kuid lõpuvõistlusel jäi peatuma 2.05-le.

*

Koolinoorte kergejõustiku võistlusel Leedus võitis Pärnu koolitüdruk Silva Oja kõrgushüppe tulemusega 1.78 ja 60 m tõkkejooksu 8,4.

Rahvariiete pildistamine jatkub

Olemasolevate EKK rahvariiete diapositiivide kogu täiendamiseks jatkub rahvariiete pildistamine pühapäeval, 9. aprillil algusega kell 10 hommikul. Samaaegselt toimub ka rakenduskunsti alaste käsitööde, ehete, vanavara jne. pildistamine. Kõigil, kellel leidub pildistamata rahvariideid ja rahvakunsti esemeid palutakse neid kaasa võttes ilmuda sel kuupäeval Tartu College'i ruumidesse.

Küsimustega palutakse pöörduda selle ala juhataja Laine Pant'i poole, tel. 766-0203. Seni tehtud hulgalisi diapositiive on juba meie avalikkusele näidatud, kuid kavas seisab veel mitmeid ülevaatlikke kokkuvõtteid meie rahvuskultuuri tutvustamiseks Kanada ühiskonnale ja seepärast on oluline kõikide omanike heatahtlik osavõtt sellest tööst oma esemete pildistamisele toomise näol.

AARAND ROOSI

JUMALAGA, KARS JA ERZURUM

Eestlaste elukäik Türgimaal, 175 lk.

$4.— + saatekulu 20 c

Müügil VABA EESTLASE juures

Kristjan Palusalu 70

Kodumaal tähistas 10. märtsil 70-ne aasta juubelit meie ainuke olümpia kahe kuldmedali võitja Kristjan Palusalu (end nimega Trossman). „Maailma Kristjanil" oli Eesti okupeerimise ajal rahvuslasena väikseid sekeldusi, kuid need unustati väga kiiresti. Olümpiamedalite omamine päästis maailmakuulsuse võitnud sportlase pikemast tagakiusamisest.

Palusalu võitis XI Olümpiamängudel Berliinis 1936. a. raskekaalus nii klassikalises kui ka vabamaadluses kuldmedali, millist saavutust ei ole praeguseni keegi ületanud. Hiljem tuli ta Euroopa meistriks klassikalises maadluses (Pariis, 1937).

Lõbus „Kandali" juubeliball Hamiltonis

11. märtsi õhtul pühitses Hamiltoni Eesti Rahvatantsu rühm „Kandali" Royal Connaught hotelli moodsas ballisaalis oma 20. aasta juubelit. Peolisi ning noorte sõpru oli kogunenud kenake hulk kui Hanno Bohl'i kandle ja Valdur Aasa akordioni helide saatel ballisaali marssisid „Kandali" rühma liikmed, kandes põlevate küünaldega ratast.

Õhtu avas tervitussõnadega Robert Saar, mainides, et on heameel näha peoliste hulgas ka endisi tantsijaid. Õhtu teadustajaks oli Ivar Rammo, selgitades lühidalt „Kandali" nime saamist.

Sellele järgnevalt esitasid Hannes Aasa ja Robert Saar kahekesi „Pulgatantsu", millele järgnevalt võttis sõna peoperemees ja „Kandali kauaaegne juht Härnald Toomsalu. Oma lühikeses, kuid põhjalikus ülevaates tõi ta esile fakte rühma ajaloost.

Soovides lõbusat peotuju, kutsus H. Toomsalu ette need noored, kes on praeguseni pidevalt 11 aastat rühma liikmed olnud: Silvia Aarlaht, Eddy Aarlaht, Hannes Aasa, Valdur Aasa, Johannes Ester; 10. a. on olnud: Mart Himma, Cindy Tali ja Robert Saar.

Endistest tantsijatest, kes 10. a. rühmas pidevalt tantsinud, olid: Ronald Amolins, Jaak Kübar, Tiiu Kübar, Helle-Mall Lindaja-Tõsine, Tõnu Tõsine, Toomas Must, Agu Pertens, Lillian Saar-Õunpuu, Juta Õunapuu, Tiina Õunapuu.

Tervitajate hulgast esimeseks oli Toronto „Kungla" rahvatantsurühma esindajad Reet ja Jaanus Marley'd, kes parimate soovidega üle andsid kimbu punaseid roose ning puust kapa; H.E. Skaudisõprade Seltsi esindajana tervitas Max Suit ja H.E. Seltsi Segakoori ning „Helletajate" poolt tõi tervitusi Valve Tali, andes üle parimad soovid koos kimbu roosidega. Lõpuks „Kandali" praegused noored Silvia Aarlaht ja Robert Saar tervitasid oma juhte, paludes neid olla auliikmeiks „Kandali" rühmale tänuks tehtud töö eest meie kultuuri altaril. Noored andsid üle roosid ning diplomi. Järgnevalt andis Mart Himma kõikide rühma liikmete poolt üle rahvatantsijaid kujutava maali.

Lõpuks esitasid viis paari „Kandali" rahvatantsijaid terve rea huvitavaid rahvatantse, mis lõppes võimsa „Tuljak'uga". Tantsude vahepeal esitas Hanno Bohl kandlepalasid. Akordionil saatsid tantse Valdur Aasa, Johannes Ester ja Peeter Ivask.

Noorte esinemine võeti vastu südamest tuleva aplausiga ja mõnelgi läikis rõõmupisar laugel — et veel on meil tublisid noori ja innukaid juhte seda tööd jatkama.

Oma lõppsõnas H. Toomsalu tänas kõiki, nii noori esinejaid kui ka noorte sõpru, lootuses, et 20. aasta pärast jällegi siin kohtume vast veel tüsedama kavaga! Tantsuka mängis „Camilleri" orkester, jalakeerutust jatkus igale vanusele ning tantsude vahel müüdi noorte poolt läbi mitu loteriid. Toreda kavaga õhtu jättis paremad muljed meie noorte püüetest.

Kunstnik Ilse Mägiste-Bergman oma näitusel väljapandud tööde juures. Foto: Vaba Eestlane

Värviküllaseid maastikke ja lilli

Nädadalõpul 18. ja 19. märtsil toimus Eesti Majas Ilse Mägiste-Bergmani kolmas iseseisev kunstinäitus Torontos. Väikses saalis oli välja pandud 37 mitmesuguses suuruses õlimaali. Punased märgid tööde juures viitasid sellele, et Toronto eestlased olid kasutanud võimalust selle värvikülluse oma kodudesse viimiseks.

I. Mägiste-Bergmani loojamaailm on loodus, maastikud ja lilled, mõne tagasivaatega ka kodumaa linnade ja viljapõldude juurde. Neis on kasutatud peamiselt sooje värvitoone, mis tööd meeleolukalt lähedaseks teeb ja kus nende mälestuslik tunderikkus esile tuleb. Tema kodumaine motiiv eesti talu ja rukkihakkidega põllul, kui puudes on juba kolletusmärke, on tundliku loojasilmaga nähtud, kus sentimentaalne nostalgia on meeldivalt väljendatud.

Rohkesti on motiivideks lilli, tulpe, moone, kannikesi, päevalilli, sireleid, rukkililli ja kullerkuppe. See on rikkalik floora, kus ilmneb looja ilutsevat pintslitõmmet, mis jätab aga vaatajasse sõnumi looduse ilu mõistmiseks.

Tahtmata grupeerida esitatud töid, on siiski üheks osaks rohelised metsamaastikud, teerajad suurte puude all, kus valgus ja hommikuudu lisavad romantilise varjundi. Sellevastu külma mägede ilu peegeldub hästiõnnestunud Moreni järve maalis, mis oma koloriidilt õhkub mäetippude jääkülmust.

I. Mägiste-Bergman on oma stiilis ühtlane. Ta ei näi enam uusi otsinguid ja katsetusi tegevat ei värvides ega tehnikas. See on realistlik maailm, mis ta töödes elavaks saab ja kõnelema hakkab näidates, et loodus oma värvide küllusega ja -iluga on inimsilmale ammendamatuks loovate impulsside allikaks.

● Florida inseneride ühingu väljaandel ilmuv eriajakiri „Journal" tõi oma veebruarinumbris pikema kirjutuse meie noorema generatsiooni kaasmaalaselt Henn Rebaselt, pealkirja all „The 10 Axioms of Our Energy Predicament". Autor käsitab seda tõsist probleemi inseneri asjalikkusega, juhtides tähelepanu reale faktidele, mis energiakriisiga seoses. Henn Rebane, õpetaja Hans Rebase poeg, on ka ERKÜ Esinduskogu liige ja Kesk-Florida Eesti Seltsi esimees.

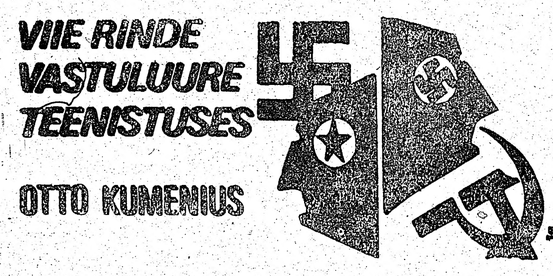

35.

Vähe aja pärast, kui telefon helises, siis teatas halvasti rootsi ning inglise keelt rääkiv meeshääl, et minul tuleb käia mõõd tema korteris Rindögatanil.

Ukse avas umbes 35-aastane jaapanlane. Ta oli diplomaat, nimega Inoue, oma olemuselt meeldiv ja viisakas. Kõik Cellariusele minevad kirjad tulid sellest peale saata tema kaudu. Sel viisil sattusin püsivasse kontakti dr. Inouega, kes oli algusest peale mind usaldanud. Minul ei olnud enam vaja asju ajada Wagneri büroo kaudu, jaapanlased hoidsid ise vajalikku sidet.

*

Ühel päeval seletas kapten Brattberg, et ma kauem ei või anda teateid kolonel Stewenile oma tegevusest Rootsi vastuluure teenistuses. Põhjust ei ole mulle kunagi teatatud. Samas Brattberg rääkis, et vene rahasid sisaldanud kast, mida oli hoitud Soome saatkonna kassakapis, oli kadunud. Kogu hiigelsumma vene tshervonetseid, väärtuselt umbes 180 miljonit Rootsi krooni, kadus jäljetult! Brattberg ei teadnud, kes oli selle omanud, või ei tahtnud ta seda minule rääkida.

Brattberg tegi mulle ülesandeks, et hoiaksin silmad lahti nn. „Stella Polarise" jutu osas ja sellega ühenduses olevaile meestele. Need mehed olid üllatavalt suurel arvul ilmunud Rootsi. Soome luureteenistuse koosseisu kuulus ligikaudu 1300 ametnikku: ohvitsere, allohvitsere, tõlke, raadiotelegrafiste, salakirjaspetsialiste ja teisi. Osa neist jatkasid Stokholmis oma tööd edasi, kuigi väiksemas ulatuses. Neil oli kaks kohtumispaika, üks jalgrattatöökojas ja teine tennisvahendite äris. Selle salajase plaanitsuse koodnimi oli „Stella Polaris" ja selle eesmärgiks oli evakueerida Rootsi Soome peastaabi luurematerjali, nagu spionaazhi- ja raadiomaterjal, venelastelt võetud koodsõnumid ja shifrivõtmed ning muud. Marssal Mannerheimi peastaabis kardeti 1944. a. septembris kogu Soome kiiret okupeerimist. Eesmärgiks oli jätkata Soome vabadusvõitlust välismaal.

Rootslased võtsid need „invasiooni teinud mehed sõbralikult vastu, aga olid hämmastatud nende suurest arvust. Nad olid oodanud umbes 30 meest. Kuid nüüd oli arv 1300. Nad vedasid kaasas sadu kaste, kuhu oli pakitud soome luureinformatsiooni. Kui rootslased märkasid, milline oli see materjal, andsid nad korralduse selle hävitamiseks, et vältida Nõukogude Liidu ja Rootsi vahekordade halvenemist.

„Stella Polarise" plaanid koostati 1944. a. kevadel osalt koostöös Rootsi peastaabiga. Plaanitsuste kohaselt tuli mõnedel soome luuremeestel nõukogude okupatsiooni ähvardusel lennata Rootsi. Kuid lõpuvõitluse kaoses üks kõrges auastmes olev peastaabi ohvitser kaotas kuidagi oma närvid ja andis paanikakäsu: „Pange käiku „Stella Polaris!"". Seda meest nimetati vastuluureringkonnas „Käharpeaks". Ta soovis päästa nii palju luureteenistuses olnud mehi koos perekondadega kui oli võimalik. Üle tuhandest pakku läinud luureametnikust läksid Soome tagasi peagu kõik, kui olukord mõne nädala pärast oli muutunud rahulikumaks.

Sellest aktsioonist avaldati ametlik rootsi komünikee 1946. Rootsi poolt teatati, et Soome raadioluuret või muud spionaazhlikku tegevust ei saadud lubada Rootsi pinnal. Soomlaste poolt kaasa toodud „reisitarbed" — raadiomaterjalid, erilised aparaadid — osteti Rootsi sõjajõudude poolt. Osa sellest materjalist saadeti Soome, aga Rootsi jäi siiski kastitäied Soome luureteenistuse „tulisemaid" aineid, nagu nõukogude spioonide kaardistatud nimekiri, kätte saadud saksa sõjasaladuste kaustad, shifrid, koodiraamatud ja muud. Rootsi peastaap tahtis saada lahti sellest tuldkartvast materjalist ja viis selle lõppude lõpuks Stokholmist mitmesse Kesk-Rootsi suurtalusse — Värmlandis asetsevasse Rottenrosi, Hörningsholmi jm. — keldreisse. Mõnel soome vastuluureülemal õnnestus osa neist „reisitarvetest" müüa asjast huvitatud välisriikidele . . .

Mõned soome luuremehed hakkasid ka pealt kuulama neid telefonikõnesid, mida Nõukogude Liidu Stokholmi saadik madame Kollontai pidas. Rootsi ametivõimud keelasid siiski üsna pea selle tegevuse. Ka mina sattusin seda asja selgitama, mille tõttu soome luureteenistuse „suur" spetsialist kolonel Hallamaa hakkas kohtlema mind ebasõbralikult. Oleme siiski hiljem Hispaanias kohanud, raputanud kätt ja vanad tülid unustanud. Ka keegi major Svante Paulsson käis Hispaanias minu juures. Ta soovis kohata mind, et saada kuulda minu arvamusi soomlasist, keda ta hakkas soosima ametiülesandeis Stokholmis. Samas rääkis ta, et suurem osa Soome luurematerjalist oli alles talletatud tema maakohas Rottenrosis. Seal oli hunnikuid kauste ja muid salajasi pabereid; kui seda keegi tema Hispaanias käigu ajal ei loovutanud tagasi itta . . .

*

Minu külaskäigud jaapani diplomaatliku doktori juures jätkusid. Iga kord teda kohates soovis ta kuulda viimaseid Soome uudiseid ja mina omalt poolt pumpasin temast kõik Jaapanisse puutuvad teated. Dr. Inoue oli haritud, armastusväärne mees, kindral Onodera erasekretär. Kindrali teenete loetelusse kuulus muuhulgas 15-aastane teenistus Moskvas Jaapani sõjalise esindajana. Ühel päeval Inoue teatas, et ta ülem soovis mind kohata. Onodera tahtis esiteks teada minu arvamusi sõjaolukorrast. Vastasin diplomaatlikult, et minul ei olnud selle üle oma arvamust, aga et „kõik faktid näisid viitavad Saksa kaotusele."

„Saksa kaotab sõja", seletas kindral. „Kui nii juhtub, siis jääte te ilma tööta. Aga te võite teenida natuke ekstra-sissetulekut kui hangite meile mõned huvitavad teated."

Nõustusin pakkumisega kohe. Minu elus oli muutunud igapäevaseks asjaks võtta vastu uusi töökohti endistele lisaks. Leppisime kokku uueks kohtumiseks nädala pärast. Siis saaksin jaapanlasilt oma elu esimese ülesande.

Nagu tavaliselt, teatasin oma nõupidamise tulemustest kapten Brattbergile, kes samal ajal ütles, et olen saanud uue ülema, kapten Kule Palmstierna. Ta võttis omakorda ühenduse Ühendriikide suursaatkonnaga küsides, kas oli võimalik, et minu ühendus jaapanlastega võiks anda mu kätte üht või teist, millel oleks väärtust ameeriklastele.

Kindral Onodera oli jaapanlastegi kohta väike mees. Ta vaade oli terav ja läbitungiv. Kuidagi tundus nagu kisuks ta oma vestluskaaslase alasti oma külma, isikupärata hoiakuga. Samal ajal mängis ta suunurgas aga alatine jaapanlase naeratus. Oli võimatu lugeda ta mõtteid. Samaselt käitus ta doktor Inoue nähes, ta ei naeratanud ega naernud kunagi. Onodera teadis, et olin olnud Aero lennuühinguus kooseisu ülemaks kolonel Ståhlega, et olin korraldanud eestlaste vedu Raumast Rootsi ja et minul oli isiklikke suhteid ABA ja teiste lennuliinide koosseisudega.

Nädal hiljem sain uue kutse Rindögatanile, kus mind kohe saadeti kindrali jutule. Ta soovis, et hangiksin talle Ühendriikidest Aircraft-nimelise ajakirja, mis ilmus igas kuus ja sisaldas igasuguseid lennutehnilisi uudiseid. Ta soovis saada ajakirja viimase numbri kahe nädala jooksul. Üksiknumbri hinna pidin maksma omast taskust.

Kahtlesin ja ütlesin, et ma tõesti ei tea, kust ajakirja on võimalik saada. Kuid lubasin teha, mis võimalik kasutades oma eesmärgi saavutamiseks ka ABA teenistujaid, kes omalt poolt tundsid mõningaid ameerika lendureid. Just sel viisil oli kindral mõtelnudki mind täitvat ta soovi, nagu ta ise ütles. Rootsi ülemad hankisid ajakirja soovitud ajaks. Samal ajal kui mulle ulatati esimene number, räägiti ka kuidas see oli hangitud, teisiti öeldes, kuidas selle saamisest pidin kindralile rääkima. Rootsi ja ameerika lendurid olid koostöös ostnud ja toonud üle Atlandi selle jaapanlasile nii tähtsa ajakirja. Fakt muidugi oli, et leht oli saabunud Rootsi Ameerika diplomaatlikus kuuriipostis.

(Järgneb)

Ühistegeliku päikesepaistega mitmekülgne elutegevus

Salme Ekbaum, Ühistegevus on päike. (Autori kirjastus), Toronto 1977. 207 lk.

Ühistegelane Artur Ekbaum on jätnud Toronto eesti ühiskonda omale püsiva koha: Toronto Eesti Ühispank töötab edukalt samas vaimus ja eesmärkidega. Aga kogu tema elu on olnud rahva teenimine ühistegevuse liini kaudu, leides et ühenduses on suur tugevus, et see on nagu päike, mis kogu elule jõudu annab.

Seda huvipakkuvat isikut ja tema elutööd on lahkunu abikaasa Salme Ekbaum nüüd mälestusraamatuks kirjutanud, koostanud ja toimetanud. Nagu autor ütleb, on see ka üks seni täitmatu lubaduse lõpuks kaante vahele panemine, kuna A. Ekbaum on korduvalt soovitanud, et ta kirjanikust abikaasa temagi isatalu eesti kirjandusse tooks. Tulemus on nüüd kahepalgeline, nagu kujundaja V. Hubel seda on välimuseski rõhutanud, ühel pool autori enese „Aastad Artur Ekbaumiga", memuaarlik ja subjektiivne tagasivaade, teiselt poolt E. Järvesoo, K. Inno jt. ta elutegevust vaatlev „Ühistegevus on päike".

A. Ekbaum ise ei jõudnud memuaaride kirjutamiseni,, ehkki ta oli agar kirjamees.

Seda tegemata tööd alustas kirjanikust abikaasa ja üsnagi peatselt, ilma et lasknuks küllaldast distantsi kaasaelanu lahkumisele tekkida. Ühelt poolt see tingib veel nagu selgumatute tunnete liigse subjektiivuse, teises on aga puht tehniliselt veel järel kasutamata materjali ja selekteerimata töid, mis toimetustöö on jätnud mõne ruttamise jäljega. Kuid lugu seitsmest vennast olnuks huvipakkuv ka ilukirjanduslikuna teosena, pealegi kuna nende elusaatused on olnud hoopis traagilisemad hõimuvendade omast.

Salme Ekbaumi memuaarid on tegelikult tunnetesoe armastuslugu. Teatud eelise tagapõhjaks annab samast maakohast paiknemine.

Paarilehekülgelise sissejuhatuse sellele on lahkunu ise kirjutanud.

Nii läbi alajaotuste sünnikoha tagamaa kirjeldamisega, elamused Napsi taluga, esimesi kokkupuuteid, aastad Arturiga, okupatsioonide aastad kuni kodumaalt lahkumiseni. Pagulasaastad Rootsis ja asumine Kanadasse, T.E. Ühispanga ajalugu, kongressid ja reisid ning Ilmatare, see kaunis suvituskoht, kus ta looduse rüppe variseski. See rikas elu on liigagi vähestele lehekülgedele kokkusurutud, kus lehekülgi on täidetud külalisraamatusse kirjutatud pühendustega vägagi prominentseilt isikuilt, näidates, et ütlus, kes on su sõbrad, sellest tuntakse sind endki, on kohaldatav Ekbaumi koduga. Salme Ekbaumile omane uusi sõnu keelepruuki otsiv ja kasutav stiil on teinud need leheküljed kergelt loetavaks. Need on kirjutatud suure sisemise soojusega, kus paljutki nähakse superlatiivides. Eks olegi ju memuaaride ja mälestusraamatu ülesanne kirjasõnalise monumendi ehitamine.

Selles on tekkinud olnkord, kus teose peategelaseks pole mitte niivõrd lahkunu, kui sageli kirjutaja ise, kelle tähelepanekuist, muljeist ja elamusist ümbritsetuna on elanud mees, kes suure kiindumusega ja pühendatusega tegi ühiskondlikku tööd.

Teises osas, „Artur Ekbaumi tööst ja tegevusest" on biograafiline ja bibliograafiline kokkuvõte A. Ekbaumsit, E. Järvesoo on kirjutanud objektiivse ja ülevaatliku „A. Ekbaum põllumajandus- ja ühistegelasena". K. Inno on andnud ülevaate A. Ekbaumi kirjanduslikust tegevusest ühistegevuse alal.

Järgnevad lühiartiklid ja sõnavõtud A. Ekbaumi enese suust ja sulest, fotokoopiad kirjadest. Lõpuks järelhüüdeid ja kirju leinavale lesele. Arvestades ta teistest rahvastest sõpradega on E. Järvesoo ingliskeelne kokkuvõte vajalik. Raamatu tekstiosa vahel on poogen fotodega, mis näitavad teda kodu ümbruses ja koos sõpradega.

Välimuselt põllumeeste kogude rohelises lipuvärvilises köites raamat on kahepalgelise aspektiga ja toob A. Ekbaumi alaliselt elavana meie juurde.

Ta sõbralik naeratus ja vastutulelikkus igal kohtumisel oli meeldejääv. Seda päiksepaistelist iseloomujoont on suudetud raamatusse kätkeda.

HANNES OJA

Eestlasi internatsionaalses biograafilises leksikonis

Mõneaastase vaheajaga ilmub „International Who's Who in Poetry", mille viies väljaanne, haarates aastad 1977—78 jõudis tänavu aastaalul trükist. 711-leheküljelises biograafilises leksikonis on eesti luuletajaist Ivar Grünthal, Ivar Ivask, Kalju Lepik, Hannes Oja, Karin Saarsen-Karlstedt ja Arved Viirlaid.

Lisaks biograafilisele osale on selles veel rohkeid lisandeid luuleorganisatsioonidest, ajakirjadest, auhindadest ja maailma luuletajate loomingust, mis on säädaval heliplaadistatuna.

Ottawas hinnati dr. E. Jaska tööd

31. detsembril 1977 lahkus dr Elmar Jaska Kanada põllumajandusajakirja „Agriculture Abroad" toimetaja kohalt pensioniikka jõudmisel. Ajakirja poolt on avaldatud pühenduskirjutis pealkirjaga „Hästi väljateenitud puhkus".

Kirjutisest selgub, et E. Jaska asus ajakirja juures tööle 1949. a. ökonoomina, missuguses tegevuses varustas ka ajakirja mitmes Euroopa keeles ilmunud ajakirjade materjaliga. 1951. a. jaanuarist alates sai alaliselt seotud ajakirjaga, hakates töötama toimetusliikmena ja abitoimetajana. 1964. a. oktoobrist alates töötas toimetajana, kattes niiviis 26-e aasta jooksul ajakirja ilmumist.

Nende aastate jooksul ta on suurepäraselt olnud kaasosaline asjaolule, et ajakiri on saanud hinnangu kui üks maailma parimaid sel alal, kus maailma põllumajandust nii uurimiseks kui ka poliitiliseks otstarbeks on vaadeldud nii Kanadas kui ka väljaspool. Paljud ta artiklid on ilmunud teistes trükistes nii välismaal kui ka Kanadas.

Seda suurt ja edukat tööd arvesse võttes, tänatakse teda hästi väljateenitud puhkusele minnes.

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1912, Royal Trust Tower,
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Toronto, Ont. M5J 2H7
Tel. 862-7115

Canada Post Postes Canada

First Class Letters Fourteen cents... still one of the best values in the world.*

Alates 1. aprillist 1978 esimese klassi kirjad ja postkaardid üle kogu Kanada ja USA ... 14¢
Tervituskaardid kinnises ümbrikus Kanadas ... 12¢
Kirjad ja postkaardid kõikidesse teistesse maadesse ... 30¢
Täielikku informatsiooni küsige oma kohalikust postkontorist.

Kiri on ilus kingitus... ainult 14¢

Kanada Post... ühendab 23 miljonit kanadalast.

Hon. J. Gilles Lamontagne,
Postmaster General

Ly Parma reisikirju

New Yorgi teatreid talvehooaja säras

I

Vaatamata kõigele halvale, mis paratamatult kaasub iga suurlinna elupidiga, on New York otse maagilise külgetõmbejõuga linn, erutav ja ahvatlev, paiguti otse hullutava tempoga ja seiklusohuga, ent mis samas pakkuda võib ka rahulikku vaatlusaega, vaikset elu ja enesessetõmbumist, kui selleks sobival kohal aega võtta osataks.

Omajagu riskimist tuleb võtta sellegagi, kui ilma pikema plaanitsemata ette võtta teatrireis New Yorki, kuhu ette pole tellitud teatripileteid ega öömajagi. Igaühele rahustuseks võib siiski väita, et hotelle — õige paljud neist üle 1000 toaga — on New Yorgis küllaldaselt, nii et öömaja saamisega tavaliselt raskusi ei teki, väljaarvatud ehk üsna erakordne ja erandjuhus hooajal, kus mitmed suur-konverentsid samale ajavahemikule peaksid juhtuma.

Muidugi, alati ei saa etteteatamata just sinna hotelli, kuhu plaanitsetud on, ent kuhugi siiski ja päris kindlasti.

Sama kehtib ka teatripiletite kohta. Nädala alguses eriti on kindlasti saada samapäeva-pileteid teatrikassadest, vajaduse korral aitavad vahetalitajad, n.n. „Ticket brokerid", TKTS (Times Square Theatre Centre) või Tickerton (kompuuter-kontrolliga teatripiletite vahendus), eriti kui vaja on vaid ühte või kahte piletit. Hindade suhtes vahest ehk nii palju, et paremad kohad — mida ju harvatulijal niikuinii eelistada tuleks — Broadwayl on $13.— kuni $20.—, Metropolitan Operas aga erakordselt ka kuni $45.— (tavaliselt $25.— ümber) ja New York City Operas olid nad sealoleku-nädalal $12.50, mis on erakordselt soodne hind.

Teatrikäike alustasin Broadway muusikalidega, milliseist nägin kolme.

„THE ACT" on üsna kahvatu süzheega muusikal lauljatarist, kes Las Vegase ja TV staarini välja jõuab, Liza Minelliga peaosas.

Laulumeloodiast ei ole midagi eriti meeldesõõbivat, ent lavastus oma paigutiste uudsete koreograafiliste võtetega, ilusate kostüümide ja lavapildiga on üsnagi huvitav. Dirigent Stanley Lebowsky, kes Broadwayl on juhatanud selliseid menukusi nagu „Jesus Christ Superstar", „Irma La Douce" jt. dirigeerimisel esinev suur orkester oli paigutatud lavale kui tagapõhjaks, ilma et see tantsunumbreid seganuks.

Liza Minnelli peaosalisena esines talle omases rutiinis, nagu seda nägime talle Oscari-auhinna toonud filmis „Kabaree", ent seekordne oli otse meeleheitlikult pingutav osa, mille ta imetlusväärse energiaga läbiviia suutis, kuna tal laulda tuli küll kiiretempolises tantsus ja igasuguseis lauluks ebasobivais poosides peaaegu kogu etenduse kestel.

Ta tantsib-laulab hästi, jättes kõik muu lavastusest tahaplaanile ja tookordne täissaal publikut andis talle selle eest püstiseistes marulise aplausi.

Pealegi olid esinemised Liza Minnelli hiljutise haigestumise ja kokkuvarisemise järele eriti oodatud.

„I Love My Wife", Michael Stewarti ja Cy Colemani muusikal, on väga naljakas ja paljude koomiliste stseenidega varemkäsitletud lugu kahest noorest abielupaarist, kes igapäevasuse mitmekesistamiseks oma partnereid vahetada otsustavad. Lavastajaks on geniaalne Gene Saks, kelle Broadway lavastusiks on ka „Same Time Next Year" ja „California Suite" ja filmilavastusist sellised pärlid, nagu „Barefoot In The Park", „The Odd Couple", „Cactus Flower" j.t., mis juba iseendast tagas seekordsegi vaimuka lavastuse. Muusikali tantsud Onna White koreograafias kuuluvad originaalsesse klassi ja on samuti tuntud koostaja ulatuslikust filmitööst. Näidendi peategelased, meesosalised eriti just situatsioonikoomikas, olid kõigiti omal kohal ja koosmäng eeskujulik.

Broadwayl kõige kauem jooksnud lavastus olevat 50-ndate aastate muusikal-komöödia „Grease", mis nüüd juba kuuendat aastat laval on, ent nähtuist meeldis ta kõige vähem.

Väga lärmakas muusika,üli-kiire tempo ja paljude vulgaarsustega jättis ta tolleaegsest gümnaasiumi lõpuklassi õpilaskonnast küll ootamatu mulje. Tegelaskond, mis valitud katsetamistega paarituhandelise noornäitlejate-pere hulgas, et saada kätte lavastuse 16 tegelast, oli kahtlematult kõrgetasemeline valik, kellest paljud väljapaistvad juba staariseisusesse tõusnud on (näit. John Travolta, suurepärane tantsustaar filmist „Saturday Night Fever"). ent kuna olime valikuta saanud oma kohad esiritta just orkestrisüvendi juurde, siis oli muusika paiguti kõrvadele otse talumatult tugev, mis iseendast juba etenduse nautimist takistas. Teismelised vaatajaskonnas aga elasid nähtule kaasa otse ülekeevas vaimustuses.

Lincoln Centre on New Yorgi teatrielu säravaim täht, kus avarale maa-alale on ehitatud neli suurhoonet, igaüks erineva arhitekti poolt, ent kooskõlastatult erinevate otstarvete jaoks.

Philharmonica Hall on hea akustikaga tohutusuur kontsertsaal, teiseks Metropolitan Opera House, millisest hoonest suur osa on kasutusel lavatagause dekoratsioonide, kostüümide, lavastusiks igasugu eriaraktsioonide, töötubade ja muu jaoks,

kuna ooperisaal ise oma 4000 istekohaga, jalutussaali ja eesruumidega on täis sädelevat luksuslikkust ja ilu kas või vaid kroonlühtrite ja kunsti alalt. Edasi on seal veel New York State Theater, mis on samuti ooperi- ja balleti-teater 2800 istekohaga, siis veel Vivian Beaumont Theatre, kus peetakse Shakespeare Festival, teatri-raamatukogu, muuseum ja muud.

(Järgneb)

Ajalooline vrakileid Upplandis

STOKHOLM (EPL) — Rootsi amatöör-sukeldujate ajakirjas „Sportdykaren" nr. 6, 1977 avaldatakse arheoloogi ja amatöörsukeldaja Christer Westerdahli artikliteseeria „Marinarkeoloogi" kolmas osa. Selles esitatakse esialgsed uurimistulemused rikkaliku müntideleiu kohta Norra-Upplandis, Lövstalahes.

Mõistatuse lahendamise eest avaldatakse tänu eesti uurijale Riigiarhiivis Ilmar Arensile, kes avastas, et seal oli tegemist Söderhamnist väljunud riigi „rahalaevaga", mis sügistormis 1666 hukkus nn. ' „Källarbergetil' Lövsta lahes. Arkeoloog Westerdahl on mainitud kohas möödunud suvel proovisukeldumistel juba leidnud laevavraki osi.

Põhjalikumate sukeldumiste ja uurimistega kavatsetakse Källarbergetil alata juba eeloleva suve alguses.

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 28. märtsil 1978 — Tuesday, March 28, 1978

KIREV MAAILM

PARIIS — Araabia õlisheigid ostavad Euroopa riikidest callgirle oma lõbustusasutustele. Peamiseks kaubapakkujateks on Euroopa lõbunaiste pidajad ehk pimpid. Prantsuse pimpid müüvat naisi keskmiselt 10—15 tuhat dollarit „tükk". Prantsuse parlamendiliige ja vabadusvõitleja Jean Scelles on organiseerinud nüüd 2800-liikmelise vabatahtlike armee, kes tahavad alustada võitlust Prantsusmaa pimpidega. Neid olevat Prantsusmaal politsei andmetel 147.000.

STOKHOLM — Orbiidil on praegu u. 4500 mitmesugust satelliiti. Viimase 20 aasta jooksul on Maa atmosfääri tulnud tagasi u. 6000 eset. Enamik neist põleb ära atmosfääris suure kiiruse tõttu. Aga osa langeb maapinnale. Ohtlikud on satelliidid, mis sisaldavad uraani. Neid omavad venelased rohkem, kuna USA kasutab rohkem päikesepatareisid energia tootmiseks. Allakukkunud vene satelliit oli arvatavasti mõeldud teiste satelliitide hävitajaks. Kuna USA sidepidamine toimub suures ulatuses satelliitide abil, võivad satelliitide hävitajad saada USA sõja-, mere- ja lennuväele väga ohtlikeks.

MOSKVA — Valgevene Jõujaamade Ehitusosakond on pannud oma raali müügile kurtes, et moodne tehnoloogia toob rohkem pahandusi kui see on väärt. Sellekohane kuulutus ilmus Minski ajalehes, kus öeldi, et raal on müügil koos kõigi juurdekuuluvate materjalidega. Keegi saatis selle kuulutuse kommunistliku partei ajalehele „Pravda" ja selle korrespondent I. Novikov hakkas asja uurima. Osakond ostis raali 1973. Esimene pahandus tuli, kui raali programmikeskust paluti teha sellele 31-e funktsiooniga programm. Keskuses öeldi, et ainult 26 oli saadaval ja sellestki tegid nad ainult 8. Üks ülesanne oli kontrollida produktsiooni, materjali ja töötulemusi. Iga nädal ettevõtte direktor sai dokumendi, mis näitas, et töölised ei suutnud või ei tahtnud oma ülesandeid täita. Töölised said raalile pahaseks, kuna nad ei taha, et juhtkond saaks teadlikuks nende inimlikest puudusist. Lõpuks vaiksel kokkuleppel otsustati ühiselt see „pahanduste põhjustaja" müügile panna.

AUSTIN — 15-aastane Texase poiss vabastas omapärasel kombel noortevanglast oma 13-aastase venna. Poiss telefoneeris vanglasse, ja ütles, et ta on vangi ema ja palus noorukit vabastada, kuna ta tahab teda ise karistada ja oma valve alla jätta. Ta pani pähe ema paruka ja selga ema riided, unustamata asetada rinna kohale isegi padjakesi, läks vanglasse ja kirjutas alla tõotusele, et ta tahab oma poega ise terasemalt valvata. Kui talle 13-aastane vend kätte anti, tõreles ta temaga kurjalt, andis moe pärast isegi kõrvakiilu ning viis siis „poja minema.

DETROIT — Televisiooni-hulludeks on muutunud rõhuv osa ameeriklasi, kirjutab „Media Industry Newsletter". TV-hull on inimene, kes ilma TV-ta enam elada ei oska ja iga vaba minuti kasutab TV ees istumiseks. Üks Detroidi ajaleht pani välja $500 suuruses auhinna perekondadele, kes kuu aega lubavad elada ilma televisioonita. Paarisajalisest katsetajate perest pidas vastu 27 perekonda. Kuid ilmnes, et kõik katsealused olid muutunud närviliseks, kannatades depressiooni ja kirjeldamatu igavuse all. Kaks katsealust muutus aholsuitsetajaks, kaks abielupaari läksid niivõrd tülli, et ei rääkinud enam üksteisega sõnagi. Kohati oli ka positiivseid nähteid. Mõned hakkasid rohkem väljas jalutama ja varem magama minema, mõned hakkasid käima üleõhtuti kinos ja teatris.

Täna on juttu

Kodumaal käijat ähvardati Siberiga

Ühe Eesti külastaja läbielamusi ja tähelepanekuid

II

Lõpuks kui lift vabaneb ja turist võib sõita üles talle määratud korrusele kus tema tuba asub, tervitavad teda lifti ukse ees kaks naiskodanikku, keda kutsutakse „korrusevalveks". Tegelikult on need prouad naisagendid, kes istuvad telefoni juures ja kuna iga inimene peab oma ruumist väljudes minema lifti juurde, siis on valvureil võimalik teatada all olevale KGB-ametnikule, et külaline on teel alla.

Katsusin kasutada teist teed ja minna treppe kaudu alla. Kuid tulekahjutrepi uksed on lukustatud ja ainukese maja keskelt allakäivat trepi ust pole üldse märgitud. Nii ei leia seda väliskülaline kunagi, isegi mitte siis kui tuli peaks lahti puhkema.

Hotelli ruumid on tavaliselt 1. maist kuni septembri lõpuni kütmata. Voodis ei ole Põhja-Ameerikas tuntud madratseid, vaid vahukummi tükid, mis täidavad seda otstarvet. Vaiba asemel on ainult vaiba aluskate, mis on viina ja likööridega läbi imbunud. Ka seinal on näha sarnaseid jälgi, mis näitavad, et neis ruumides on peetud suuri pidusid. Kõik mööbel näib viletsavõitu, kuid ei puudu kaks-kolm mikrofoni; üks on lambis, teine raadio sees, mida ei saa keegi välja lülitada, kas külaline soovib kuulda või mitte. Kolmas mikrofon on veel kindlasti telefoni sees. Nii on nägematuid, kuid alati juuresolevaid „seltsimehi" mitmeid.

Öösel ja päeval võib viina juua ja lärmata oma ruumis. Sageli võib kuulda vara hommikul, kella 2—3 vahel kõrvaltoast vennasrahva serenaade sama kõvasti kui „Finlandiat" mängitakse kontserdil.

Kui korrusevalvurile keegi selle peale kaebab, siis on vastus, et neil pole käsku antud kedagi keelata, igal inimesel on demokraatlikus Nõukogude Liidus vabadus teha mis ta tahab.

Hotell näib juba välja vanana. Ka puhtus jätab soovida. Söögisaalides peab ootama kuni kaks tundi enne kui lõuna lauale tuuakse ja sellejuures puuduvad valikuvõimalused. Kohvikus on toit jäänud napiks ja ka külaline peab seal oma hommikueine eest maksma rublaga, varem oli see toit ruumi hinna sees. Igal pool söögisaalides jalutavad ringi naisagendid, kes tihti välismaa turiste ebaviisakalt kohtlevad. Nii teeb meele mõrudaks, kui halva kohtlemise ja määrdunud ruumi peale vaatamata nõutakse külaliselt 50 dollarit ööpäevas.

Tallinn paistab ikka sama hallina nagu ma teda nägin oma esimesel külaskäigul okupeeritud Eestisse 1968. a. Eestlased kõnnivad tänaval ringi kotid käes, sest need peavad alati valmis olema, kuna äkki võib kusagilt midagi osta saada! Kuid kõik on kurbade nägudega, nii noored kui ka vanad, sest kaupa on ärides vähe ja toiduainetest alati nappus. Kella 3—4 vahel pealelõunat lõpeb ka tihtipeale leib äridest, liha on vaid harva saada, oakohvi oli vahepeal unustatud, kaladest tuntakse veel kevedel räimi ja siis unusta või kala ära.

Tartus asuvasse Lihakombinaati on ehitatud raudteeliin ja nüüd viib rong sealt liha moodsates Lääne-Saksamaalt ostetud külmutusvagunites Venemaale

„Seltsimees estonets" imegu ise sõrme. Välisvaluuta kauplustes, kus vanasti sai külaline oma sugulastele head kaupa osta, on nüüd viletsaks jäänud, et ei tasugi enam vaatama minna. Parteimehed rääkisid minule, et valuuta kauplused tuleks turistidele kinni panna, sest kui turistid ostavad oma sugulastele sealt palju kaupa, hakkavad viimased sellega musta äri ajama ja ei lähe enam tööle.

Tallinnas on näha palju vene sõjavägesid, suurem osa neist aga KGB üksustest, sest venelased kardavad eestlaste ja teiste balti rahvaste „rahutusi" just toiduvähesuse tõttu, mida on juba Riias ja Leedus juhtunud. Kui oled Tallinnat juba mitu korda külastanud, siis tekib tänaval jalutades tunne, et suurem osa rahvast on juba venelased. Selletõttu tegin oma viimase külaskäigu lühikeseks; olin seal just pärast vanemate surma ja kui asjad olid sugulaste vahel selgeks tehtud, algas mul teekond tagasi vabasse maailma.

Kui kõik suveniirid vahetatud ja aeg saabus sugulaste ja tuttavatega jumalaga jätmiseks, algas sõit „Viru'st" Tallinna sadamasse taksoga. Minul muidugi kergelt ja rõõmuga, kuid mahajääjatel kurva südamega ja nukrusega. Kui olime jõudnud sadama tollihoone juurde, siis kogunesid sugulased, tuttavad minu ümber ja tõstsime veel kord klaase ja kallistasime jumala jättes.

Korraga märkasin, et „seltsimehed nuhid" olid mind ka saatmas. Siis oli mul teada, et kõik mu paremad kingitused, numismaatilised hõberahad, maalid jne. võidakse minult konfiskeerida. Kuid julgelt edasi, mina oma varanduse juures ei karda kedagi, ka mitte vene immigrante Eestimaal!

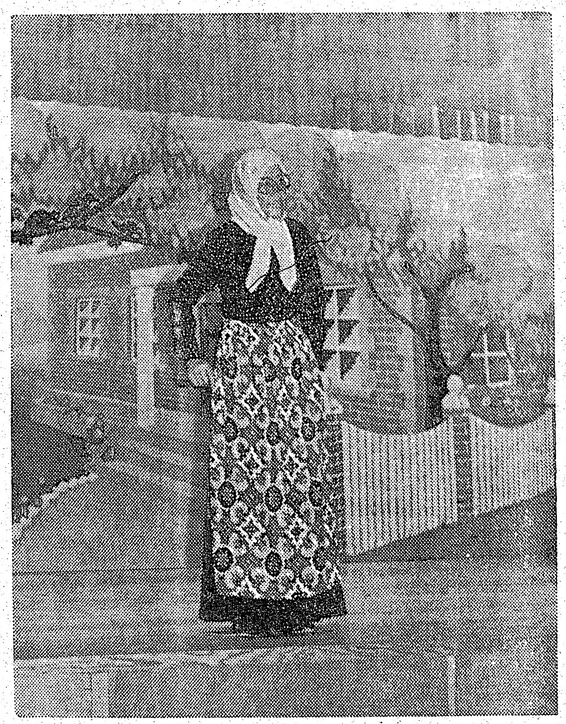

Toronto Eesti Segakoori „Lõbusal laupäevaõhtul" sai suure aplausi osaliseks Ene Tamm Jutu-Juulana, esitades toreda humoreski Tõistre perenaisest Aedast. Ene Tamm esinemas.

Foto: Vaba Eestlane

Maakondliku eraldumise mõjud

Elame praegu suurte sisemiste murrangute ajal, leidis Toora Kolla, see punase habemega Eestimaa mees. Kui seni olime kõik ühedsamad eestlased, kes pealegi olid peaaegu kõik pärit pealinnast Tallinnast, siis on sellest kompaktsest rahvast hakanud kild-killult murenema saarlased, hiidlased, virulased ja võrulased. Hakkasid mulgidki oma rahvustunnet õhutama ja tegid oma seltsi; nüüd järgnevad veel viimased maakonnad oma seltsidega.

Toora Kolla on oma südames imeliku kahtlusega ja ebakindlusega seni olukorda jälginud. Pole teadnud ei poolt ega vastu olla. On end ise püüdnud viimase võimaluseni pealinna meheks pidada, kuigi on teadjaid, et ta tutvus Tallinnaga oli väga lühike, pealegi võrdlemisi ebakultuurne, mida oleks praegusel kunstide ja kultuurikeskuste ajajärgul häbiväärne meenutada. Lihtsalt sel põhjusel, et kultuurikiht ta nahal oli küll kassikullana läikiv aga mitte ehtne.

Kolla oli üks neist, kes hiljutisel sündmusterohkel pühapäeva pealelõunal sülitas oma peopesale ja laskis selle siis sõrmega lirtsudes õhku, et näha kummale poole see oma ennustava jõuga kaldub, kas „Sõnasillale" Eesti Majja või laureaatide kontserdile peenesse Toronto teatrihoonesse. Süljetükk kaldus viimase poole.

Kolla võib kaua magada, kasvõi lõunani, aga muidu ta asjaga jorutamist ei salli. Kui ettekanne kaugelt üle tunni lohises, hakkas ta ettekande ajal ajaviiteks osavõtjate arvu lugema. Palju neid ei saanud. Alustas siis uuesti teisest seinaveerest, aga ei juhtunud sama imet nagu kalameestel, et peast sabani oli kala pikkuseks 20 tolli, sabast peani aga 25! Osavõtjate arv jäi ikka sama väheseks.

See tagasihoidlik arv tegi ta meele nukraks ja koguni kurvaks, pealegi kui tundis laste viiulimängust omagi südant soojenevat. Miks küll oli kuulajaid nii vähe?

Ta mõtles sellele veel samal õhtul, jätkas järgneval päeval ja alles siis napsas põhjuse sabaotsast kinni: osavõtjate vähesuse on põhjustanud provintsistumine ehk maakondlik organiseerimine. Kui Toronto oma kultuurieluga on nagu Tallinn ise, kus sealsed inimesed täitsid teatri- ja kontserdisaalid, egas siis maakondadest sinna kontserdile mindud. Nii oli ka siin. Enne kui kõik Tallinnast pärit olime, siis olid meil äktusesaalid, teatrid ja kontserdid inimesi täis. Nüüd oleme provintsirahvaks jagunenud kellel pole enam vaja kõrgemat kultuuri kui kohaliku ilmega meenutusi ja natuke jalgu liigutamapanevat tantsumuusikat.

Kolla jäi üpris muresse. Kui nüüd viimasedki maakonnad on end eestlastest ja pealinlastest eraldanud, kes hakkab siis eesti kultuurielu edasi viima?

Nüüd kaalutleb ta tõsiselt olukorra kõiki aspekte ja otsib teed kuidas võiks kõlada umbes selline moto, et olgem saarlased ja hiidlased, virulased ja võrulased, mulgid või muumaalased, aga olgem ikka niipalju ka eestlased ja pealinlased, et ei laseks oma ühisüritusi osavõtjate vähesuse all kannatada.

JUTU JUKS

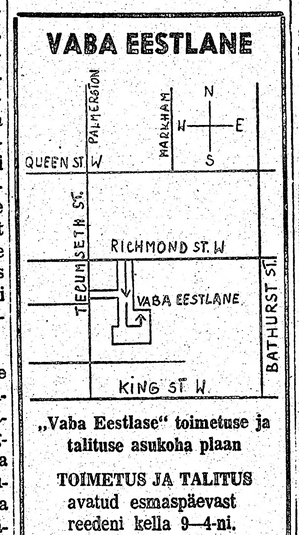

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus väljaspool tööaega:
Karl Arro 766-2057
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:

üks toll ühel veerul	$3.25
esiküljel	$3.75
tagaküljel	$3.50

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. Vaba Eestlase talitus
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont.
Talitus väljaspool tööaega Helmi Liivandi 251-6495
2. Mrs. Leida Marley
149 Bishop Ave.
Willowdale, Ont.
Telefon: 223-0080

Rudolf Olljum 60

Kanada läänerannikul, Vancouveris, jõudis senaatoriikka lauluvend, soomepoiss, solist ja kohaliku eestlaskonna kandetala Rudolf Olljum.

Juubilar sündis 25. märtsil 1918, Rapla vallas, Harjumaal. Õppis kohalikus gümnaasiumis, teenis soomusrongide rügemendis. Tegi kaasa sõjaretked major Hirvelaane pataljoniga ja Soomes J. R. 200 koosseisus, tehes kaasa ka selle sõjatee kodumaale.

Põgenes väikepaadiga Rootsi, kus õppis rauatreialiks. Asus 1951. a. Vancouveri. Uuel maal ja uues ühiskonnas sai temast ehitusettevõtja, kes andis Vancouveri ühele eeslinnale uue tänavanime — Tallinn.

Rudolf Olljum on olnud edukas oma töö-alal ja elab nüüd „puhkepõlves". Paljud aga kahetsevad, et ta omale hoopiski teist töö-ala ei valinud: laulmist elukutselise kunstnikuna. Tal on selleks Jumala-antud hääl, jõuline kuid pehme tämbriga. Ta õppis laulmist kodumaal K. Otsa juures, jatkas Stokholmis H. Ardna juures ja Vancouveris A. Gerhardt-Olly juures — kahjuks kõikjal ainult ajaviiteks. Ta on esinenud solistina tihtigi mitmesugustel üritustel, kaasa arvatud Läänerannniku Eesti Päevad.

Tema aktiivsest tööst on jätkunud abi kõikjale: mitmete organisatsioonide juhatuses, Eesti Raadiotunni toimetajana, 1977. a. Vancouveris toimunud Eesti Päevade abiesimehena ning 1975—77 Eesti Organisatsioonide Liit Läänerannikul abiesimehena.

Ta on olnud EELK Peetri kog. esimees Vancouveris 1973. a. saadik. Pärast praost H. Piiri surma 1976. a. dets. langes koguduse esimehele uus ülesanne: hoida kogudust koos kuni kohale saabub uus hingekarjane. Ka siin on tema tööd krooninud edu.

Juubilar abiellus 1950. a. eestirootsi perekonnast põlveneva Irene Dyrbergiga. Tütar Lilian, üliõpilane Vancouveris, on praegu Rootsis vanaemal abiks, kuna poeg Alar õpib ülikoolis.

Eesti ühiskondlikus töös on Irene Olljum oma abikaasa „paremaks käeks". Elukutselt vannutatud revident, Irene Olljum oli 1977. a. L. E. P. laekur. Nende kodu soojust ja roogasid on maitsnud viimase aasta jooksul üle tosina külalisõpetaja mitmest maailmakaarest.

Rudolf ja Irene Olljum on mõlemad luterlased, kuid nende sõprusring ületab uskude piirid. Küllap see kristlik leppimisevaim on kaasa aidanud Vancouveri eestlaskonna tugevale üksmeelele.

Tublile eestlasele ja abivalmis sõbrale õnnesoovid!

TOIVO LAANEMÄE

VAJATAKSE NAISTERAHVAST
65—67 a. vanuses, kes sooviks olla maal suvilas 1 või 2 kuud ja on võimeline ühele mehele toitu valmistama. Vastused nime, täisaadressi ja tel.numbriga slt. märgusõnaga „Üksik".

Noorkommunistid purustasid Tokio lennuvälja kontrolltorni seadmed

TOKIO — Tokios tungisid süütepommidega ja raudkangidega varustatud 300 noort pahempoolset radikaali äsja valminud Tokio uue lennuvälja kontrolltorni ja purustasid selle kallihinnalised seadmed enne kui pisargaasiga varustatud politsei täiendusüksused kohale jõudsid. Uus ligemale 3 miljardiline lennuväli kavatseti avada lähemate päevade jooksul kuid nüüd tuleb selle avamine tõenäoliselt terroristide poolt tekitatud kahjustuste tõttu edasi lükata. Ründajateks olid kommunistlikult häälestatud üliõpilased ja ülikoolist väljakukkunud noored, kes põhjendavad oma purustustööd õhu rikkumisega ja müra tekitamisega.

Sündmuste kalender

Neljapäeval, 30. märtsil kell 8 õ. Eesti Majas ELK, TES ja Eesti Maja ühine loenguõhtu „Kodune tegevus".

Pühapäeval, 2. aprillil kell 12 päeval Toronto Eesti Majas Eesti Invallide Toetava Naisringi loterii.

Pühapäeval, 2. aprillil kell 2.30 p.l. Eesti Majas TES Lasteaia moenäitus.

Esmaspäeval, 3. aprillil kell 8—10 õ. O. Timmase uute tööde näitus Merton Calerys, 68 Merton St. Jääb avatuks 15. aprillini.

Laupäeval, 8. aprillil kell 6 õ. Eesti Majas Noorte-Aasta pidustused.

Laupäeval, 8. aprillil kell 6.30 õ. Holiday Inn'i ruumes, Burlingtonis Hamiltoni Eesti Seltsi Segakoori ja Hamiltoni Helletajate kevadball.